

ÚVOD

Sedmnáctý rok existence brněnského školského zařízení Lipka se nesl ve znamení několika zásadních pozitivních změn. Opět rosteme. V létě 2008 jsme konečně, po několikaletých přípravách, zahájili rekonstrukci domu na Kamenné ulici. Pevně doufáme, že se sem již v srpnu 2009 přesune nové pracoviště pro vzdělávání dospělých Kolej Aleše Závěského, doposud rozvíjející svou činnost v dočasném útočišti na Úvoze. Začali jsme také pomáhat při přípravách nově vznikajících středisek ekologické výchovy, kterými by se mohly stát Hlídká v centru Brna na Špilberku nebo Kaprálův mlýn u Ochozu u Brna. Úspěšně jsme coby realizátoři ukončili tři evropské projekty s dotací téměř 20 milionů korun. Díky jednomu z nich jsme mimo jiné mohli v září 2008 završit druhý a třetí běh Specializačního studia pro koordinátory environmentální výchovy. Nyní tak působí na pětapadesáti školách po celé České republice odborně proškolení pedagogové, kteří koncepčně promyšlejí výuku a vzdělávání dětí v oblasti environmentální výchovy. Na nových projektech, jež by podpořily naši činnost do budoucna, jsme začali pracovat.

Doufám, že díky nadšení zaměstnanců a dobrovolníků Lipky i za pomoci nového vedení Jihomoravského kraje, které se ustavilo na konci roku 2008 a jež nám od počátku vyjadřuje podporu, budeme moci dále pokračovat v naší činnosti: pokoušet se podněcovat jihomoravskou veřejnost, děti i dospělé k šetrnějšímu chování k životnímu prostředí, poukazovat na spoluzodpovědnost každého z nás za současný i budoucí stav přírody a inspirovat k bohatšímu životu, jehož lze dosahovat skromnějšími prostředky.

*Mgr. Hana Korvasová
ředitelka Lipky*

V ý r o č n í z p r á v a 2 0 0 8

OBSAH

1. LIPKA SE PŘEDSTAVUJE	5
Co je environmentální výchova	5
Jak Lipka funguje	5
Ředitelství	6
Lipová	7
SEV Rozmarýnek	8
SEV Rychta Krásensko	10
Lesní škola Jezírko	11
Kolej Aleše Závského	12
2. VÝUKOVÉ PROGRAMY PRO ŠKOLY	14
Novinky ve výukových programech	14
Vyprávění starého stromu	16
Školní projekt Lesní školy Jezírko	16
Ekoškola	17
Škola udržitelného života	17
3. ZÁJMOVÁ ČINNOST	20
4. VZDĚLÁVÁNÍ VEŘEJNOSTI	24
Projekt Doplnění sítě EVVO v JMK	26
5. VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGŮ	27
Úspěšné zakončení dvou evropských projektů	29
Informační systém pro pedagogy ZŠ a SŠ	30
Specializační studium pro koordinátory EVVO	31
Péče o mateřské školy	31
Stáže, praxe, následky	32
6. VYSOKOŠKOLSKÁ VÝUKA	32
7. FINANCOVÁNÍ A HOSPODAŘENÍ ORGANIZACE	34
Přehled vybraných pedagogických činností Lipky za léta 1998–2008	35
8. PODĚKOVÁNÍ	38

Lipka – školské zařízení pro environmentální vzdělávání, Brno, Lipová 20

Sídlo: Lipová 20, 602 00 Brno • IČ: 44993447 • Tel.: 543 211 264, 543 330 839 • E-mail: lipka@lipka.cz • Zřizovatel: Jihomoravský kraj

Lipka byla v roce 2008 oceněna Ministerstvem zdravotnictví ČR a Státním zdravotním ústavem, a to na základě kvality a transferability výsledků v evropské kampani Move Europe v oblasti zdravého životního a pracovního stylu zaměstnanců.

1. LIPKA SE PŘEDSTAVUJE

Lipka je příspěvková organizace, která se zaměřuje na environmentální vzdělávání a výchovu dětí i dospělých. Jejím zřizovatelem je Jihomoravský kraj.

V roce 1991, kdy vznikla, měla Lipka pouze jedno pracoviště, a to na ulici Lipová v Brně-Pisárkách. Zpočátku se Lipka orientovala především na výukové programy pro školy, kroužky pro děti a vzdělávání učitelů. Postupem času rozšířila své aktivity na výuku na vysokých školách, kluby pro dospělé, ekologické poradenství, osvětové akce pro veřejnost a také na tvorbu koncepčních materiálů pro Jihomoravský kraj. Rozrostla se také pracoviště Lipky: po Lipové to bylo Středisko ekologické výchovy Rozmarýnek v Brně-Jundrově, Středisko ekologické výchovy Rychta Krásensko na Drahaně vrchovině, Lesní škola Jezírko v Bílovicích n. Svitavou a nově vznikající Kolej Aleše Závěského na Starém Brně. Lipku na jejích pracovištích denně navštěvují stovky zájemců o vzdělávání. Lipka velmi úzce spolupracuje s jihomoravskými i mnoha mimokrajskými školami a řadou univerzit. Organizace má statut fakultního zařízení Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity.

Lipka je členským střediskem celostátní Sítě středisek ekologické výchovy Pavučina. Pro mnohé začínající ekovýchovné organizace je Lipka pomocníkem a rádcem.

Co je environmentální výchova

Dnes hojně užívaná zkratka EVVO (environmentální vzdělávání, výchova a osvěta) podle Lipky zahrnuje veškeré výchovné, vzdělávací a osvětové úsilí, jehož cílem je především zvyšovat spoluodpovědnost lidí za současný i příští stav přírody i společnosti, za místo, ve kterém žijí a které je jim domovem, dbát na smysluplné využívání místních zdrojů, rozvíjet citlivost, vstřícnost a tvořivost lidí při řešení problémů péče o přírodu i problémů lidské společnosti. Nabídkou environmentální výchovy usilujeme o utváření ekologicky příznivých hodnotových orientací, které kladou důraz na dobrovolnou střídmost, na nekonzumní, duchovní kvality lidského života.

Jak Lipka funguje

Vzdělávací činnost Lipky je v současné době zajišťována na pěti pracovištích:

- pracoviště Lipová
- odloučené pracoviště SEV Rozmarýnek
- odloučené pracoviště SEV Rychta Krásensko
- odloučené pracoviště Lesní škola Jezírko
- detašované pracoviště Kolej Aleše Závěského

Všech pět pracovišť je zastřešeno ředitelstvím, které sídlí ve stejné budově jako pracoviště Lipová.

Rozdělení úvazků Lipky do jednotlivých pracovišť v roce 2008 – zaměstnanci na pracovní smlouvu				
Pracoviště	Vedoucí pracovník	Pedagogický pracovník	Nepedagogický pracovník	Celkem úvazků
ředitelství	1	0,0	3,4	4,4
Lipová	1	3,0	1,8	5,8
SEV Rozmarýnek	1	1,7	0,3	3,0
SEV Rychta Krásensko	1	4,3	2,9	8,2
Lesní škola Jezírko	1	4,0	1,8	6,8
Kolej Aleše Závěského	1	2,8	0,6	4,4
Celkem	6	15,8	10,8	33,0

Uvedených 33 úvazků obsadilo v Lipce 42 zaměstnanců na pracovní smlouvu. Naprostá většina pedagogů má vysokoškolské i pedagogické vzdělání.

Dále Lipka zaměstnávala 16 zaměstnanců na dohodu o pracovní činnosti, kteří většinou zajišťovali vedení zájmových kroužků a výukové programy pro školy. Pro Lipku také pracovalo 203 zaměstnanců na dohodu o provedení práce, zejména lektorů vzdělávacích akcí pro dospělé a pomocníků při organizačním zajištění větších akcí.

Lipka má rozhodnutí MŠMT o akreditaci vzdělávací instituce, což ji opravňuje provádět vzdělávací programy akreditované pro účely zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících.

V Lipce existuje vnitřní vzdělávací program pro zaměstnance, který je otevřen i pro ekopedagogy brněnských středisek volného času.

Ředitelství

Ředitelství zajišťuje pro všechna pracoviště Lipky organizační a finanční řízení, personalistiku, bezpečnost práce, propagaci a další podpůrné činnosti. Kromě toho úzce spolupracuje se zřizovatelem – Jihomoravským krajem.

Sestava zaměstnanců ředitelství doznala v roce 2008 velkých změn. K ředitelce Haně Korvasové, ekonomce Lence Appelové a asistentce ekonomky Markétě Šenkové přibyla PR manažerka Kateřina Havránková a asistentka ředitelky Hana Pospíšilová. PR manažerka se pustila do systémových změn v komunikaci s cílovými skupinami a do tvorby nové grafiky celé Lipky. Asistentka ředitelky převzala personalistiku, spisovou službu, kontrolu projektů a řadu dalších úkolů.

Od ledna 2008 změnila Lipka po 16 letech firmu, která provádí mzdové účetnictví. Nová účetní Jaroslava Kamenická pracuje přímo v prostorách Lipky, má tedy bližší kontakt se zaměstnanci.

Na řízení Lipky se podílejí dva poradní orgány ředitelky:

- Pedagogická rada – všichni pedagogičtí pracovníci Lipky
- Vedení Lipky – vedoucí pracovišť a koordinátoři programových oblastí

Vedení Lipky se schází dle potřeby přibližně desetkrát ročně, Pedagogická rada dvakrát ročně.

V roce 2008 pracovalo ředitelství v následujícím složení:

Mgr. Hana Korvasová	ředitelka
Ing. Lenka Appelová	ekonomka
Mgr. Kateřina Havránková	PR manažerka
Hana Pospíšilová	asistentka ředitelky
Markéta Šenková	asistentka ekonomky

Lipová

Pracoviště Lipky Lipová sídlí ve funkcionalistické vilce v Brně-Pisárkách. Dům prochází postupnými úpravami: v roce 2006 jsme rekonstruovali střechu, v roce 2007 okna a podmáčenou část domu. V roce 2008 jsme se věnovali vymýšlení úprav prvků v zahradě a hlavně studii přístavby budovy, jež by nám pomohla vyřešit nedostatek místa v šatně a rozšířila počet učeben o jeden větší prostor. Zvítězil návrh přístavby podzemní, která bude mít zelenou pochůznou střechu a celá jedna její stěna bude skleněná, s výhledem do zahrady, případně letním propojením se zahradou.

Současně s vypracováním stavebního projektu jsme napřeli síly do zpracování podkladů pro projekt, díky němuž bychom rádi získali finance na realizaci celé stavby. Projekt ještě není ukončen, ale usilovně se na něm pracuje a všichni zaměstnanci Lipové si velmi přejí, aby se zrealizoval.

Lipová dále pokračovala v nabídce seminářů pro vychovatele školních družin a učitelky mateřských škol. Dalším dílem cyklu Čtvero ročních období byl díl Jaro a Léto. Oba pojednávaly o tom, jak se promítá roční koloběh změn v přírodě do života člověka, do svátků a zvyků. Ve školním roce 2008/2009 jsme otevřeli další cyklus s názvem Živly. Podzim patřil zemi. Dotýkali jsme se jí různými smysly. Poznávali ji jako chladnou neživou na hrncířském kruhu i jako teplou a životadárnou, například v kompostu. Zima se nesla v duchu ohně jako zdroje tepla a energie. Představili jsme si aktivity, kterými můžeme dětem přiblížit principy získávání energie.

V průběhu celého roku proběhlo několik řemeslných kurzů pro dospělé, z nichž největší úspěch měla výroba krmítek z keramické hlíny se zelenou osázenou střechou, modrotisk, orobinec a tradičně vosková batika. Novinkou byl vánoční tvořivý kurz pro starší děti Nespolehejte na Ježiška, který bychom rádi do budoucna rozšířili. Tentokrát se pracovalo se včelím voskem, hedvábím a ovčím rounem.

Pokračovali jsme i v tradičních akcích, jako je Vánoční Lipka, Zelený čtvrtek a Den Země, který Lipová uspořádala společně s pracovištěm Jezírko v lesích okolo Soběšic. Lesní stezka pro děti i rodiče byla inspirovaná barvami přírody.

V létě jsme vyjžděli s kroužky na letní stanové tábory mimo Brno. Objevovali jsme Šumavu, Rychlebské hory, ale i nedaleké údolí Bílého potoka. S dospělými jsme si dali dostaveníčko na dvou řemeslných kurzech na Rychtě v Krásensku. Tam se tkalo, šilo, vyšívalo, tvořily se jantarové šperky i betlémy z kukuřičného šustí.

Podzim na zahradě na Lipové se nesl v duchu tématu Urodilo-li se či neurodilo-li se. Nedělní odpoledne pro děti a jejich rodiče lákalo ke zdobení dýní, vaření trnkových povidel na venkovním ohni, pečení placek i nakládání zelí.

O Vánocích se na Lipové sešly (bývalé i současné) zaměstnankyně-maminky. Všechny přišly se svými ratoolestmi a tak tak se

při vánočním dopoledni vešly do sálu. Pro naše „externí“ pracovníky jsme uvařili předvánoční večeři, u které jsme společně poseděli.

Zaměstnanci Lipové v roce 2008:

Mgr. Alena Uhříčková	vedoucí pracoviště, pedagogická pracovníce
Mgr. Renata Czelisová	pedagogická pracovníce
Mgr. Jiří Nešpor	pedagogický pracovník
Mgr. Eva Nyklová	pedagogická pracovníce
Mgr. Ondřej Mikula	pedagogický pracovník
Jarmila Siničáková	asistentka pedagoga
Tončo Jovanovski	správce
Libuše Škrobová	uklizečka

Adresa:

Lipka – školské zařízení pro environmentální vzdělávání
pracoviště Lipová
Lipová 20, 602 00 Brno
tel. 543 211 264
lipova@lipka.cz

Rozmarýnek

Středisko ekologické výchovy Rozmarýnek

Pracoviště Rozmarýnek vzniklo jako první odloučené pracoviště Lipky již v roce 1998. V roce 2008 tak na Zahradní slavnosti oslavilo desáté narozeniny. Největší dík za fungování a rozvoj pracoviště patří Daně Kellnerové, která Rozmarýnek od počátku až do roku 2008 vedla.

Po celou dobu existence pracoviště patřilo a patří mezi hlavní programovou náplň realizace dopoledních ekologických výukových programů pro třídy základních škol, odpolední zájmové kroužky a kluby pro děti i dospělé a akce pro veřejnost. Deset let také zaměstnanci Rozmarýnku pod vedením Čestmíra Holuši budovali přírodní zahradu. Zahrada byla vytvářena podle permakulturních principů, tedy systémem respektujícím zákonitosti přírodních ekosystémů, nárok na prostor divoce žijících živočichů a podobně. V areálu může návštěvník vidět několik jezírek, zelených střech, zahradní chlebovou pec či stavbu z nepálených cihel. Za dobu fungování pracoviště pod vedením Dany Kellnerové se zahrada stala pýchou Rozmarýnku a je častým cílem exkurzí a prohlídek. V roce 2008 jsme konečně obsadili zahradní voliéry několika druhy drůbeže, a doplnili tak počet živočichů na ukázkou pro děti na počet třináct.

Rozmarýnek se také profiluje jako pracoviště zabývající se zdravým bydlením a ekologickým stavitelstvím. Pořádá exkurze, zájezdy a prohlídky na tato témata, organizoval také již čtvrtý ročník cyklu přednášek o zdravém bydlení pro odbornou i laickou veřejnost. Největším úspěchem byla v roce 2008 zářijová exkurze do Rakouska s ukázkami nízkoenergetických a pasivních staveb a přírodních zahrad, organizovaná pro starosty a úředníky obcí Jihomoravského kraje. Akcí pro veřejnost s největší návštěvností se stala listopadová Martinská slavnost, kdy při lampionovém průvodu, rukodělných aktivitách a hledání pokladu svatého Martina přivítal Rozmarýnek přes 200 návštěvníků.

Nově se rozvíjející programovou náplní střediska byla letní činnost pro děti. Během léta 2008 se na Rozmarýnku uskutečnilo pět táborů, což je oproti předchozím rokům nejvyšší počet a ve srovnání s rokem 2007 nabídl Rozmarýnek letní příměstské tábory pro téměř třikrát více účastníků.

V následujících letech bude pracoviště realizovat projekt podpořený Evropskou unií, díky kterému vznikne několik nových výukových programů, při nichž se bude využívat promítací technika 3D. Rozmarýnek bude také investovat prostředky do dalšího rozvoje zahrady (naučné cedule, herní prvky). Vyřešit v budoucnu je třeba také zázemí v budově Rozmarýnku, která přestává vyhovovat prostorovým a hygienickým nárokům na výuku a provoz.

Zaměstnanci SEV Rozmarýnek v roce 2008:

Ing. Dana Kellnerová	vedoucí pracoviště (do 31. 8. 2008), pedagogická pracovnice
Mgr. Ivana Plíšková	pedagogická pracovnice
Bc. Veronika Chlubná	pedagogická pracovnice
Ing. Martin Šrom	pedagogický pracovník, (od 1. 9. 2008) vedoucí pracoviště
Čestmír Holuša	pracovník údržby objektu i pozemku
Ing. Olga Handlová	zahradnice

Adresa:

Lipka – školské zařízení pro environmentální vzdělávání
odloučené pracoviště SEV Rozmarýnek
Rozmarýnová 6, 637 00 Brno-Jundrov
Tel. 541 220 208
rozmarynek@lipka.cz

Dana Kellnerová v září 2008 po deseti letech budování a řízení předala funkci vedoucího pracoviště Rozmarýnek kolegovi Martinu Šromovi. Ráda by poděkovala všem současným i bývalým spolupracovníkům nejen za praktické budování Rozmarýnku, ale také za pečlivé a dlouhodobé vytváření jeho dobré pověsti, především mezi místními obyvateli. Mezi její nejbližší spolupracovníky, bez nichž by Rozmarýnek nevznikl, patří realizátor permakulturní zahrady Čestmír Holuša, pedagogové Antonín Tomek, Pavlína Horká, Ivana Málková a Ivana Plíšková i vedoucí kroužků a ostatní pomocníci.

Středisko ekologické výchovy Rychta Krásensko

Rychta Krásensko je pracoviště, které je svou polohou na hranici Moravského krasu a v srdci Dražanské vrchoviny téměř předurčeno k pobytovým výukovým programům. Tyto jsou zaměřeny především na terénní výuku, ekologické výukové programy, představení tradic a historie regionu.

Školám však Rychta nabízí i jednoduché terénní exkurze specifickou přírodou Moravského krasu – v roce 2008 jsme nejčastěji navštívili Josefovské údolí – a tematicky zaměřené výukové programy. V roce 2008 si učitelé nejvíce vybírali Přírodu jižní Moravy.

Tři desítky učitelů z celé České republiky pak na Rychtě mohly strávit týden exkurzí a předávání zkušeností při Repetitoriu terénní přírodovědy.

Zůstali jsme věrní dobré tradici a i přes mírnou nepřízeň počasí jsme s pomocí dobrovolníků, studentů vysokých škol, členů kroužků, pracovníků Vojenských lesů a statků, Sdružení Ulita, občanského sdružení Barvínek a obce Krásensko aktivně oslavili Den Země nabídkou dílen a přírodovědných úkolů pro téměř 200 návštěvníků. Dobrovolníci úspěšně navázali na předešlé roky a i nadále zajišťovali péči o vysázené stromořadí podél cest v okolí obce. Patří jim velké poděkování.

Tento rok byl bohatý i na zahraniční spolupráci – na pětiměsíční stáži u nás pobývala Francouzka Anouck Bonjeanová a týdenní inspirační pobyt absolvoval slovinšský kolega Tomaž Petek. Již tradičně jsme zajistili týdenní vzdělávací kurz pro studenty Velké Británie z Sheffield Hallam University a připravili v rámci programu Leonardo týdenní pobyt pro pracovníky oblasti environmentální výchovy z Itálie.

Středisko nezahálá ani v období letních prázdnin a dovolených, což si ověřili rodiče dětí, které se zúčastnily příměstského tábora v duchu středověku Osadníci aneb Dobyť Dražanského hvozdu. Členům středoškolských klubů se podařilo pokosit téměř 5 hektarů orchidejových luk v okolí Sloupu a Holštejna. Čtrnáct dní strávili na Rychtě dospělí účastníci řemeslných kurzů. V říjnu jsme připravili dobrovolnickou brigádu – úklid Moravského krasu pro pracovníky firmy Provident Financial. Na ekoporadnu na Rychtě se obrátily desítky občanů s dotazy, především v oblasti úspor energie. V rámci projektu Síť environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v Jihomoravském kraji jsme vytvořili a propagovali portál ekoradce.cz. V příštím roce bychom rádi navázali na letošní úspěšné programy pro žáky i dospělé, zahraniční spolupráci a otevřeli Rychtu regionálním produktům. Ve spolupráci s obcí Krásensko připravujeme úpravu dvora a nejbližšího okolí Rychty tak, aby mohly sloužit jako přírodní učebna účastníkům střediskových pobytových kurzů i jako zázemí pro místní sportovce.

Zaměstnanci SEV Rychta Krásensko v roce 2008:

Mgr. et Mgr. Michal Medek	vedoucí pracoviště, projektový manažer, vysokoškolská výuka
Mgr. Vlad'ka Cikánková	pedagogická pracovnice
Mgr. Jana Halúzová	pedagogická pracovnice
Mgr. Zdeňka Jičínská	pedagogická pracovnice
Jiří Kovařík	pedagogický pracovník

RYCHTA
Krásensko

Mgr. Petr Horák	pedagogický pracovník
Bc. Veronika Chlubná	pedagogická pracovníce
Martina Nejezchlebová	externí pedagožka
Mgr. Tomáš Pollak	pedagogický pracovník
Bc. Eva Svobodová	asistentka projektového manažera
Ivana Kaňová	uklizečka
Pavel Švancara	správce
Jitka Vágnerová	vedoucí provozu
Ludmila Vágnerová	kuchařka
Jitka Worbisová	kuchařka

Adresa:

Lipka – školské zařízení pro environmentální vzdělávání
odloučené pracoviště SEV Rychta Krásensko
Krásensko 76, 683 04 p. Drmovice
Tel. 517 385 429
info@rychtakrasensko.cz

Lesní škola Jezírko

Činnost Lesní školy Jezírko se zaměřuje především na výukové programy o lesním společenstvu, lesních ekosystémech, jejich produkční a mimoprodukční funkci, vývoji lesa a ekologických souvislostech v přírodě. Jsou určeny žákům středních, mateřských, ale především základních škol. Programy se přitom odehrávají v okolí Jezírka – v lesním prostředí poblíž Soběšic.

V roce 2008 se zaměstnancům Jezírka podařilo připravit a vyzkoušet nový prožitkový program s názvem Les všemi smysly, ale také inovovat oblíbené programy a měnit je, podle námětů a návrhů, které od učitelů získali. K tomuto účelu se začali scházet na speciálních

jednodenních pedagogických poradách, kde se programy hodnotí a připravují na další období.

Dobře se rozvíjí a funguje kroužek Brouka Pytlíka, který pro početnost musel být rozdělen podle věku na tři skupiny s názvy Larvičky, Kukly a Brouci. Nový kroužek jsou Zlatohlávcí.

V létě o prázdninách se na Jezírku konaly příměstské tábory, které měly u dětí velký úspěch. Z dětí jednoho tábora vznikl klub Boyard, který se začal scházet o víkendech ve školním roce.

V neposlední řadě se také rozrůstá počet učitelek mateřských škol se zájmem o semináře a konferenci pro pedagogy MŠ. Rozšířila se i činnost Mrkvičky – sítě pro školky s environmentálním zaměřením.

Jezírko

Velmi úspěšné byly na Jezírku akce pro veřejnost. Účastníci velmi oceňovali hlavně praktické ukázky práce lesníka na akci Slavnosti podzimu na Jezírku. Akci Jezírko připravilo společně se Školním lesním podnikem.

V roce 2008 zahájilo Jezírko úzkou spolupráci s Ústavem šlechtění a množení zahradnických rostlin Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně a připravilo koncepci využití sadu u Jezírka.

Zaměstnanci Lesní školy Jezírko v roce 2008:

Mgr. Pavlína Horká	vedoucí pracoviště, vysokoškolská výuka
Ing. Lenka Kvasničková	pedagogická pracovnice
Ing. Jan Libus	pedagogický pracovník
Mgr. Kateřina Řeháková	pedagogická pracovnice, koordinátorka sítě mateřských škol Mrkvička
Mgr. Milan Řezka	pedagogický pracovník
Milan Bouček	správce Jezírka a administrativní pracovník
Jana Prokešová	uklizečka

Adresa:

Lipka – školské zařízení pro environmentální vzdělávání
odlučené pracoviště Lesní škola Jezírko
čp. 97, 664 01 Bílovice n. Svitavou
jezirko@lipka.cz
adresa pro zasílání pošty:
Lesní škola Jezírko, čp. 97, pošta 644 00 Brno-Soběšice

Kolej Aleše Záveského

Kolej Aleše Záveského je pracovištěm zaměřeným na environmentální vzdělávání dospělých, zejména pedagogů. Věnuje se především pedagogům z praxe a vysokoškolským studentům pedagogických oborů. Postupně rozšiřuje svoje působení i na další cílové skupiny dospělých, jako jsou například vedoucí dětských kolektivů či starostové a zastupitelé obcí.

Rok 2008 byl pro nás velmi důležitý jak po stránce rozvoje zázemí pracoviště, tak pro rozvoj jeho činnosti. V červenci byla po mnoha letech příprav konečně zahájena rekonstrukce budovy na Kamenné 20 v Brně, kam se na podzim 2009 pracoviště přesune z dosud provizorních prostor kanceláře na Úvoze 8. Budou tu k dispozici tři výukové místnosti a zázemí kanceláří pro všechny pracovníky.

Pro činnost Koleje Aleše Záveského bylo nejdůležitější úspěšné završení dvou projektů v rámci Operačního programu lidských zdrojů, které jsou podpořeny Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR. Díky jednomu z nich Kolej vytvořila a realizovala dva běhy Specializačního studia pro koordinátory environmentální výchovy a řadu dalších akcí

pro pedagogy – vše s cílem podpořit kvalitní zpracování Environmentální výchovy coby průřezového tématu ve školních vzdělávacích programech a také poskytnout kvalitní náměty pro praxi.

V rámci druhého projektu byly vytvořeny tři vzdělávací programy – jeden pro starosty a zastupitele malých obcí, druhý pro podnikatele v oblasti ubytovacích služeb a třetí pro vedoucí dětských kolektivů v různých neziskových organizacích. Tento třetí kurz Lipková instruktorská škola (Lišák) byl po pilotním ověření zařazen mezi pravidelně realizované vzdělávací kurzy.

Na podzim, po ukončení obou projektů, jsme pokračovali v organizaci seminářů. Uspořádali jsme již devátý ročník Konference o ekologické výchově KONEV pro jihomoravské učitele.

Díky podpoře zmíněných evropských projektů jsme vydali dvě metodické publikace: Sborník námětů pro projektovou výuku, určený především učitelům základních a středních škol, a Hrajeme si na přírodu, soubor her s metodickým komentářem pro vedoucí dětských kolektivů. Kolej Aleše Závěského redakčně řídila a zajišťovala pro Jihomoravský kraj vydání obou čísel časopisu Jihomoravské ekolisty, který přináší informace o dění v oblasti životního prostředí našeho kraje. Časopis je zdarma distribuován školám a obcím Jihomoravského kraje.

V příštích letech budeme usilovat o vybudování systému environmentálního vzdělávání pro pedagogy tak, abychom těm již pokročilým mohli nabídnout další prohlubování jejich znalostí a zároveň učitelům všech oborů a pokročilostí poskytnout zajímavé náměty na propojování EV se všemi předměty. Rádi bychom se více věnovali práci s pedagogickými sbory škol, které mají zájem realizovat EV jako skutečně průřezové téma a promítat ji nejen do výuky, ale také například do provozu školy, úpravy školních pozemků či dalších veřejně prospěšných aktivit školy. V podobném duchu hodláme také inovovat a zkvalitňovat vysokoškolskou přípravu studentů na jejich budoucí povolání. Pro realizaci našich záměrů bude klíčové, nakolik se nám podaří získat finanční podporu.

Věříme, že dům na Kamenné 20 poskytne všem našim aktivitám dobře fungující zázemí a příjemné, inspirativní prostředí.

Zaměstnanci pracoviště Kolej Aleše Závěského v roce 2008:

Mgr. Lenka Kopáčová Sedláková	vedoucí pracoviště Kolej Aleše Závěského, manažerka projektu
Mgr. Michala Chatrná	asistentka projektové manažerky
Bc. Jana Ištvanová	asistentka projektové manažerky
Bc. Michaela Ježková	asistentka projektové manažerky
Bc. Hana Kalendovská	asistentka koordinátorky specializačního studia
Mgr. Eva Kazdová	organizační a pedagogické zajištění vzdělávacích programů
Ing. Aleš Máchal	zástupce ředitelky, vzdělávání dospělých
RNDr. Daša Zouharová	vysokoškolská výuka, koordinátorka specializačního studia

Adresa:

Lipka – školské zařízení pro environmentální vzdělávání
 detašované pracoviště Kolej Aleše Závěského
 Úvoz 8, 602 00 Brno
 Tel. 543 420 928
 kolej@lipka.cz

2. VÝUKOVÉ PROGRAMY PRO ŠKOLY

842 jednodenních výukových programů / 2692 hodin výuky / 18 927 účastníků
 34 pobytových výukových programů / 764 hodin výuky / 146 dnů / 831 účastníků

Jednou z nejdůležitějších činností Lipky je nabídka ekologických výukových programů, které absolvují v rámci svého vyučování žáci mateřských, základních i středních škol. V roce 2008 při této aktivitě navštívilo Lipku téměř dvacet tisíc dětí. Ekologické výukové programy jsou jednodenní či pobytové environmentálně zaměřené výchovně-vzdělávací lekce. Probíhají zpravidla mimo školu (tj. v přírodě nebo na pracovištích Lipky) v rozsahu nejméně dvou vyučovacích hodin. Programy využívají prvků souvislostního, problémového a projektového vyučování, estetické, pracovní i dramatické výchovy. Důraz je kladen na odbornou úroveň a aktuálnost poskytovaných informací, rozvíjení tvořivosti, komunikace a týmové spolupráce, aktivizaci k řešení problémů a na obohacování žáků o praktické poznatky získávané mimo jiné bezprostředním kontaktem s přírodinami, aktivním pobytem v zahradě, v terénu a podobně.

Péči o programy má v Lipce na starosti pracovní skupina pro kvalitu výukových programů Lipky. Skupina se dlouhodobě věnuje metodikám jednotlivých výukových programů, aktualizuje strategii programové oblasti Ekologické výukové programy a doporučuje vzájemně náslechy pedagogů na programech jiných pracovišť. V neposlední řadě skupina každoročně připravuje nabídku pro další školní rok v podobě plakátu, který je rozeslán do všech škol v Jihomoravském kraji. Poprvé v roce 2008 jsme vytvořili plakáty dva – jeden pro školky a 1. stupeň ZŠ a druhý pro 2. stupeň ZŠ a střední školy.

Lipka se v roce 2008 aktivně zapojila do tvorby manuálu pro hodnocení kvalit ekologických výukových programů, který vytvářela pracovní skupina Hodnocení kvality EVP při Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina. Manuál je doporučován všem střediskům ekologické výchovy pro zvyšování kvality jejich výukových programů.

Novinky ve výukových programech

Na pracovišti Lipová byl v září 2008 uveden nový program Bude zima, bude mráz, jenž využívá nádherného prostředí zahrady, která obklopuje Lipovou. Program je určen pro 3.–5. třídy ZŠ a seznamuje účastníky s tím, co se děje s rostlinami v průběhu podzimu. Bude zima, bude mráz měl, také díky krásnému počasí, velký úspěch. Velmi se osvědčila role nešťastného zahradníka, který program propojuje.

Lesní škola Jezírko v roce 2008 uvedla do praxe nový terénní program Les všemi smysly, který využívá metod zážitkové pedagogiky a jenž má za úkol maximálně přiblížit přírodu dětem a odstranit případné bariéry v dětském vnímání přírody.

Rozmarýnek vytvořil nový ekologický výukový program Čarodějné bylí odkrývající tajemství léčivých bylin nejmenším dětem. Do nabídky programů také zařadil výukový program Hořká chuť

Počty všech výukových programů v roce 2008 podle pracovišť																	
Pracoviště	2008												Počet výukových programů	Počet hodin trvání	Počet dnů trvání	Počet účastníků	Počet účastnických hodin
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12					
Celodenní																	
Jezírko	27	21	42	41	45	30			21	40	40	21	328	1090,0	328	8 214	27 246,00
Lipová	24	16	23	35	36	21			27	28	27	15	252	790,8	252	4 921	15 570,80
Rozmarýnek	16	13	17	25	26	23			22	17	19	9	187	571,0	187	3 568	10 891,00
Rychta	15	6	7	9	13	10			4	3	6	2	75	240,5	75	2 224	7 418,50
Celkem celodenní	82	56	89	110	120	84			74	88	92	47	842	2692,3	842	18 927	61 126,30
Pobytové																	
Rychta	2	3	3	4	4	3			5	6	2	2	34	764,0	146	831	18 685,00
Celkem pobytové	2	3	3	4	4	3			5	6	2	2	34	764,0	146	831	18 685,00
Celkem VP	84	59	92	114	124	87			79	94	94	49	876	3456,3	988	19 758	79 811,30

čokolády, který vytvořila Společnost pro Fair Trade a jenž hledá odpovědi na otázky související s dětskou prací v rozvojových zemích, odlišností bohatého Severu a chudého Jihu.

Jedním z pilířů nabídky Rychty Krásensko jsou terénní exkurze zaměřené na terénní přírodovědu, ekologii a ochranu přírody. V roce 2008 mezi ně přibyla i exkurze do okolí Ruprechtova specializovaná na vývoj krajiny, její osídlení, přírodní bohatství a vliv člověka na její utváření. Jednou z novinek byl výukový program Evropská a světová ochrana přírody, jehož první část je zaměřena na druhovou ochranu u nás i ve světě a význam ochrany druhů, zatímco část druhá se věnuje Naturě 2000.

Výukové programy Lipky vyučují kromě „kmenových“ pedagogů Lipky také tito externisté:

Bc. Barbora Appelová, Bc. Eva Daňková, Gabriela Háková, Bc. Adéla Hamplová, Ing. Jana Hasalíková, Nikola Hermannová, Bc. Michaela Ježková,

Bc. Martin Jiroušek, Bc. Michal Juříček, Mgr. Katrin Karimová, Mgr. Romana Korbářová, Eva Kotašková, Veronika Křížková, Nina Kubáčková, Ing. Aleš Kučera, Tereza Kulhánková, Helena Malíková, Lucie Návrátová, Veronika Nečasová, Bc. Marcela Pálková, Tomáš Protivínský, Mgr. Dana Rymešová, Mgr. Zuzana Ruferová, Mgr. Lenka Šimková, Ludmila Švaříčková, Jakub Tesař, Lenka Uherková, Mgr. Pavlína Veselá a Bc. Pavel Veselý. Všem jim děkujeme.

Vyprávění starého stromu

V roce 2008 pokračoval ekologický projekt pro jihomoravské mateřské školy Vyprávění starého stromu. Projekt byl určen kolektivům dětí (čítajícím jednu třídu) a jeho cílem bylo přiblížit dětem stromy, vysvětlit procesy, které v nich probíhají, a naučit je pozorovat změny v závislosti na ročním období. Přihlášené kolektivy dětí obdržely sadu pracovních listů s úkoly na celý školní rok, tzv. klíčidlo (skleněnou nádobu, která umožňuje snadné pozorování klíčící rostliny včetně jejích kořenů), vybraná semena stromů (žaludy, bukvice, kaštany) a návod na jejich pěstování.

V květnu se zástupci řešitelských kolektivů v doprovodu svých pedagogů sešli v Lesní škole Jezírko, kde pro ně zaměstnanci nachystali stezku s úkoly v lese k ověření znalostí nabytých během práce na projektu. Celkem se v LŠ Jezírko sešlo 81 dětí z 10 školek. Zástupci kolektivů rovněž obdrželi odměny za celoroční práci na projektu – přírodovědné stolní hry a pomůcky k přírodovědnému pozorování. Ostatním účastníkům projektu byly tyto pomůcky zaslány poštou v průběhu června 2008. Celkem se do projektu zapojilo 52 řešitelských kolektivů ze 40 školek.

Školní projekt Lesní školy Jezírko

Více než rok trvající Školní projekt, při němž žáci devíti jihomoravských základních škol zkoumali přírodu a historii okolí své školy, vyvrcholil žákovskou konferencí 19. března 2008. V sále Krajského úřadu Jihomoravského kraje zúčastněné kolektivy představily vlastnoručně vyrobené plastické modely a předvedly své prezentace k průběhu projektu.

Ekoškola

Mezinárodní program Ekoškola nabízí přihlášeným školám možnost praktického naplňování průřezového tématu Environmentální výchova a získání prestižního titulu Ekoškola. S pomocí metodických materiálů žáci zkoumají ekologické

hospodaření školy ve čtyřech základních oblastech – Voda, Energie, Odpady a Prostředí školy. Na základě získaných informací navrhnou změny a sami je pomáhají realizovat.

V roce 2008 byly dokončeny metodické materiály (pracovní listy) ke čtyřem základním tématům a byly rozšířeny o další dvě oblasti – Doprava a Šetrný spotřebitel. Zároveň školy obdržely elektronickou verzi těchto pomůcek.

V SEV Rychta Krásensko byl realizován motivační výukový program pro žákovské týmy z šesti škol a tři akreditované vzdělávací semináře pro školní koordinátory programu, zástupce škol nebo zřizovatele.

Velkého úspěchu dosáhly ZŠ Rosice a ZŠ Tišnov, které podruhé obhájily svůj titul Ekoškola.

Škola udržitelného života

V roce 2008 poprvé Lipka jako krajský koordinátor nabídla školám z Jihomoravského kraje zapojeným do programu Ekoškola možnost účasti v grantovém a asistenčním programu Škola pro udržitelný život vyhlášeném Nadací Partnerství a SEV SEVER.

Program si klade za cíl podporovat projekty škol, které pomáhají řešit místní problémy související se životním prostředím, spolupracují s veřejností a místními iniciativami při jeho nápravě.

Z několika projektových záměrů byl nakonec podpořen úmysl Základní školy Rosice na úpravu školního pozemku, jeho úpravu pro využívání MŠ a ZŠ při výuce i společenských událostech a zpřístupnění této zahrady místním skupinám jako vítané klidné a čisté zázemí pro jejich činnost.

Na konci roku 2008 pak proběhla druhá výzva pro účast v tomto programu a její výsledky budou zveřejněny v květnu 2009.

PŘEHLED VÝUKOVÝCH PROGRAMŮ LIPKY V ROCE 2008

Pracoviště Lipová			
Název programu	Počet programů	Počet účastníků	Počet účastnických hodin
Běžela ovečka	4	90	323,50
Bude zima, bude mráz	9	190	614,75
Co se píše v letokruzích	12	230	776,50
Coca-colonizace	4	66	216,50
Jak roste chléb	33	616	1966,90
Jako prase v žitě	9	167	589,80
Jarní probuzení	10	205	541,30
Kaňonem Kohoutovického potoka	5	109	370,25
Kavky	16	327	981,00
Letem světem	20	423	1358,85
Návštěva u babky bylinářky	25	504	1694,10
Nekup to!	13	224	690,00
Půda nebo hlína?	2	39	152,00
Půda není nuda	7	100	318,00
Rok v zahradě – 1. část	3	56	162,60
Rok v zahradě – 2. část	3	39	113,00
Růženin lom	5	97	291,00
Strom	19	374	1154,55
Šaty dělají člověka	11	215	704,00
Výlet do Brna	4	75	258,70
Zázrak zrození I	10	228	648,00
Zázrak zrození II	4	72	216,75
Zimní spáči	16	330	938,75
Život v rybníce	8	145	454,00

Pracoviště SEV Rozmarýnek			
Název programu	Počet programů	Počet účastníků	Počet účastnických hodin
Co vyprávěl starý pařez	18	315	952,50
Člověk = spotřebitel	10	181	543,00
Ferda mravenec ve vodní říši	17	315	968,00
Hořká chuť čokolády	9	177	569,50
Jedy a léčiva z přírody	11	249	747,00
Kamenný vrch	4	72	216,00
Noční sousedé	12	227	713,50
Pohár vody	14	232	696,00
Před dubem, za dubem	16	292	882,00
Příroda za humny	3	41	95,50
Špetka domácí ekologie 1	15	328	984,00
Špetka domácí ekologie 2	5	111	333,00
Údolí oddechu	22	443	1356,00
Vánoce	9	148	476,00
Velikonoce	10	177	531,00
Vrátky do zahrádky	6	127	381,00
Zvířata v ulicích	6	133	447,00

Pracoviště SEV Rychta Krásensko			
Název programu	Počet programů	Počet účastníků	Počet účastnických hodin
Biologické praktikum	7	169	2936,00
Ceníme si energie	4	74	111,00
Domácí ekologie	5	165	247,50
Dotekem k poznání	1	20	40,00
Ekoškoly	6	195	780,00
Fischbanks, Ltd	3	91	234,00
Josefovské údolí	13	456	2274,00
Moravský kras	4	123	755,00
NATURA 2000	2	27	40,50
Nebojme se hmyzu!	3	96	244,00
Příroda jižní Moravy	6	135	202,50
Putování k propadání	4	100	500,00
Rakovecké údolí	2	76	304,00
Rostlinné invaze	3	92	138,00
Tradiční řemesla	8	273	500,00
Týden pro udržitelný život	11	283	6259,00
Údolí Řičky	7	197	847,00
Za prameny Malé Hané	1	18	72,00
Základní přírodovědný seminář	5	128	3427,00
Zeměpisné praktikum	5	126	2808,00
Zimní přírodou	6	125	3255,00
Životní prostředí České republiky	3	86	129,00

Pracoviště Lesní škola Jezírko			
Název programu	Počet programů	Počet účastníků	Počet účastnických hodin
Barvy podzimu	11	274	839,50
Dřevěný svět	32	759	2364,00
Kdo bydlí v dubu?	8	235	719,00
Kdo bydlí v lese?	9	157	472,50
Krajina a lidé	11	118	538,00
Les – srdce přírody	13	465	1627,50
Les čtyř období, jaro–léto	10	274	959,00
Les čtyř období, podzim–zima	5	170	595,00
Les všemi smysly	4	81	283,50
Lesní škola pro skřítky	11	137	411,00
Mravencovo desatero	45	1259	3842,00
Na kameni kámen	21	497	1739,50
Návštěva ve včelím úle	15	408	1243,50
Není dřevo jako dřevo	3	64	224,00
Nesem se lesem	4	71	248,50
Sjezdovka, nebo les?	1	10	60,00
Společenstvo průsvitných křídel	16	368	1236,50
Svět půdy a neživé přírody	6	115	402,50
Tajemství sojčího pířka	30	805	2995,00
V říši neviditelných vláken	1	14	49,00
Vánoční kouzlení	14	512	1599,50
Vodní království lesa	20	453	1585,50
Vodník Jezerníček vypravuje	12	343	1055,50
Vrabčákovy ptákoviny	13	350	1225,00
Vývoj lesa, potravní vztahy, fotosyntéza	12	258	903,00
Záchrana planety Země	1	17	68,00

3. ZÁJMOVÁ ČINNOST

školní rok 2007/2008: 39 kroužků / 497 členů

školní rok 2008/2009: 40 kroužků / 464 členů

V roce 2008 Lipku opět navštěvovaly stovky dětí v kroužcích, oddílech a klubech. Nejvíce z nich bylo tradičně přírodovědných, při nichž se snažíme dětem přiblížit přírodu pomocí pozorování, „ohmatání“, her a tvoření.

Na Jezírku se v roce 2008 kroužek Brouka Pytlíka pro velký zájem rozdělil na tři kroužky podle věku, a to na nejmladší Larvičky, starší Kukly a děti od 8 do 11 let Brouci. Program pro starší děti se soustředil také na základy táboření a na práci se dřevem a ostatními přírodními materiály. Některé z budek pro ptáky vyrobené v kroužcích a rozvěšené v lese v blízkosti školy již na jaře osídlily sýkory a rehci. Pozorování hnízdících ptáků byl spontánní program schůzek na jaře. Na Rozmarýnku je již několik let velmi aktivní klub Pírko, který pořádá pravidelné plavání a akce pro rodiče s dětmi. Nově na Rozmarýnku vznikl na podzim 2008 rukodělný kroužek pro školáky Tvořiváček. Přírodovědné kroužky jsou finančně podpořeny Odborem životního prostředí Magistrátu města Brna, a to již čtvrtým rokem.

Protože zájem o klubovou činnost je i ze strany dospělých, Lipka opět nabídla i tvořivé kroužky pro dospělé – keramiku, košíkářský kroužek, kroužek paličkování či tkání.

V prvním pololetí roku 2008 jsme uspořádali v rámci kroužků 46 jednodenních i vícedenních akcí či výprav, v druhé části roku jich proběhlo 33.

PŘEHLED KROUŽKŮ LIPKY V ROCE 2008

Kroužek	Zaměření	Vedoucí
Pracoviště Lipová		
Beta	tvořivý	Lenka Novotná, Dana Křivánková
Chovatelé	chovatelský	Jiří Nešpor
Extremisti	klubová činnost	Renata Czelisová
Hrnčíny	keramický	Alena Uhříčková
K.D.E.	tvořivý	Jana Ištvanová / Eva Nyklová
Klub přátel přírody	ochrana přírody	Jiří Nešpor
Kutlíci	keramický	Renata Czelisová
Modřinci	přírodovědno-tvořivý	Marie Michelová, Lenka Ondruszová, Ondřej Mikula, Eva Dokoupilová, Vojtěch Parolek
Onyx	přírodovědno-turistický	Jan Záhora
Orion	přírodovědný	Miriam Hronová
Paličkování	paličkování	Zuzana Arsenjevová

Píditelé	přírodovědno-tvořivý	Lenka Šimková, Dalibor Šimek, Hana Šustová, Jan Záhora, Hana Zychová
Kulišci	přírodovědný	Tereza Žižková, Jakub Hruška
Jestřábník – Skřítki	přírodovědný	Zuzana Vašourková, Magdaléna Křížová, Petr Laštůvka
Řapky	přírodovědno-tvořivý	Renata Czelisová, Pavlína Slámová
Tkaní	tkaní	Žuzana Arsenjevoval, Eva Wolfová
Tlapičky	přírodovědno-tvořivý	Renata Czelisová, Pavlína Veselá
Tlapky	přírodovědno-tvořivý	Alena Uhříčková, Jarmila Siničáková, Jiří Nešpor
Vrabčáci	přírodovědno-tvořivý	Lenka Ondruszová, Martina Faltýsková
Ještěrky	přírodovědno-tvořivý	Jarmila Siničáková, Pavlína Veselá, Alena Uhříčková
Košky začátečníci	košíkářský	Dana Křivánková
Košky pokročilí	košíkářský	Dana Křivánková
Klub přátel Píditelů	přírodovědno-tvořivý	Lenka Šimková, Dalibor Šimek, Hana Šustová, Jan Záhora, Hana Zychová
Pracoviště SEV Rozmarýnek		
Engoby	keramický	Pavla Štěpánková, Ivona Kubíková
Feng šuej	zdravé bydlení	Jana Cvilinková
Jachr	přírodovědný	Martin Šrom / Ivona Pěničková
Kurz permakulturního designu	permakulturní	Čestmír Holuša
Pírko	rodíče s dětmi	Irena Koláčná
Pírko – Plaváči	plavání rodičů a dětí	Irena Koláčná
Rolníci	keramický	Martina Vejlupeková, Lucie Sigmundová / Markéta Němcová
Špachtličky	keramický	Martina Vejlupeková, Lucie Sigmundová / Jana Babická, Kristýna Cílková
Špalíci	přírodovědno-tvořivý	Zdeňka Brázdová, Ivana Handlová-Příšková / Zdeňka Brázdová, Markéta Kopečná
Čtveráci	chovatelský	Veronika Chlubná, Olga Vykýdalová / Veronika Chlubná
Tvořiváček	tvořivě-dramatický	Jana Hasalíková
Pracoviště SEV Rychta Krásensko		
Ekoklub Kvičala	přírodovědno-turistický	Michal Medek, Eva Svobodová
Sopka	mládež z regionu	Vladka Cikánková, Martina Nejezchlebová
Cvičení maminek s dětmi	rodíče s dětmi	Veronika Medková
Lvičata – přírodovědný kroužek	přírodovědný	Zdeňka Jičínská

Pracoviště Lesní škola Jezírko		
Klub skřítků Lesníčka	rodiče s dětmi	Kateřina Kuncová, Miroslava Regnerová
Brouk Pytlík – Larvičky	tvořivý	Petra Skoupá, Lucie Torkošová, Martina Faltýsková
Brouk Pytlík – Kukly	tvořivý	Lenka Kvasničková
Brouk Pytlík – Brouci	přírodovědný	Jan Libus
Mravenci	přírodovědný	Michal Juříček
Kořenky	tvořivý	Kateřina Řeháková
Čmeláci	přírodovědný	Milan Řezka, Lenka Uherková
Zlatohlávci	tvořivý	Kateřina Řeháková
Klub Slunéčka	přírodovědně-turistický	Pavína Horká
Klub Boyard	přírodovědně-turistický	Lenka Kvasničková

Další možnost, jak dětem a mládeži přiblížit přírodu pomocí motivace třeba zajímavým příběhem či pohádkou, jsou tábory, jež Lipka pořádá. Stanových, putovních i příměstských táborů se konalo v roce 2008 více nežli v roce předcházejícím, celkem jich bylo 28. Těší nás zájem dětí a rodičů o tuto naši činnost, především o tábory příměstské, které jsou rok od roku oblíbenější. Vedení zájmových kroužků, oddílů a klubů, pomoc s organizací táborů nebo akcí pro veřejnost bychom nezvládli s výpomocí našich spřízněnců z řad středoškolských, vysokoškolských studentů či pracujících. Jako drobné poděkování jsme pro ně v roce 2008 připravili putovní výjezd po Chříbech.

Přehled táborů pořádaných Lipkou v roce 2008					
Název tábora	Termín konání	Adresa tábora, popis místa	Zaměření	Počet účastníků	
Silvestr na Luně	26. 12. 2007–1. 1. 2008	Orlické Záhoří	přírodovědně-tvořivý tábor	46	
Jarní prázdniny s Lipkou	16. 2.–23. 2. 2008	Pomezí u Poličky	přírodovědní tábor	12	
Jarní prázdniny na Jezírku	18. 2.–22. 2. 2008	LŠ Jezírko, Bližovice n. Svitavou 97, pošta Brno-Soběšice, SEV Rozmarýnek, Brno-Jundrov	přírodovědně-tvořivý tábor	20	
Kouzelnická škola Bílý potok – tábor Tlapek, Tlapek	29. 6.–6. 7. 2008	Údolí Bílého potoka	přírodovědně-tvořivý tábor	47	
Přírodní tábor – O člověčkovi	30. 6.–4. 7. 2008	SEV Rozmarýnek, Brno-Jundrov	přírodovědně-tvořivý tábor	24	
Přírodní tábor – Osadníci	30. 6.–4. 7. 2008	SEV Rychta Káisenko 76, pošta Dronovice a okolí	přírodovědní tábor	12	
Přírodní tábor – Bezpečným chováním proti úrazu 1	1.–4. 7. 2008	Lipka – Lipová 20, Brno	dopravní tábor	15	
Přírodní tábor – Co se může stát ve snu?	7.–12. 7. 2008	Lipka – Lipová 20, Brno	tvořivý tábor	8	
Šamuarí	9.–19. 7. 2008	Bělá pod Prácheňem	přírodovědně-tvořivý tábor	44	
Přírodní tábor s angličtinou	21.–25. 7. 2008	Lipka – Lipová 20, Brno	tvořivý tábor s angličtinou	17	
Přírodní tábor – Pan Křebec a zvířátka	21.–25. 7. 2008	SEV Rozmarýnek, Brno-Jundrov	přírodovědně-tvořivý tábor	25	
Přírodní tábor – Zálesák	21.–25. 7. 2008	LŠ Jezírko, Bližovice n. Svitavou 97, pošta Brno-Soběšice, SEV Rozmarýnek, Brno-Jundrov	přírodovědně-tvořivý tábor	27	
Putovní tábor – Onion	25. 7.–7. 8. 2008	Bližovice nad Svitavou	přírodovědně-turistický tábor	8	
Kvíčálí tábor Sloup	25. 7.–3. 8. 2008	Sloup	přírodovědní tábor	14	
Přírodní tábor – Po stopách zelené přišery	28. 7.–1. 8. 2008	LŠ Jezírko, Bližovice n. Svitavou 97, pošta Brno-Soběšice	přírodovědně-tvořivý tábor	29	
Letní tábor Vrabčáků a Modřímků	3.–13. 8. 2008	Dobronice – údolí řeky Rokytné	přírodovědně-tvořivý tábor	15	
Přírodní tábor – Přátelé zeleného údolí	4.–8. 8. 2008	LŠ Jezírko, Bližovice n. Svitavou 97, pošta Brno-Soběšice, SEV Rozmarýnek, Brno-Jundrov	přírodovědně-tvořivý tábor	28	
Přírodní tábor – Malá žerodějnice	4.–8. 8. 2008	SEV Rozmarýnek, Brno-Jundrov	přírodovědně-tvořivý tábor	23	
Tábor na Mýtině – Slunečnice	9.–16. 8. 2008	Mýtinka, Vlachovice	přírodovědně-tvořivý tábor	34	
Cesta do neznáma – Chovatelé	9.–14. 8. 2008	Vacov	přírodovědní tábor	10	
Přítelé v kraji litavého písokce	16.–23. 8. 2008	Proseč	přírodovědně-tvořivý tábor	42	
Přírodní tábor – Mach a Šebestová	11.–15. 8. 2008	SEV Rozmarýnek, Brno-Jundrov	přírodovědně-tvořivý tábor	23	
Přírodní tábor – Neseš se lesem	11.–15. 8. 2008	LŠ Jezírko, Bližovice n. Svitavou 97, pošta Brno-Soběšice, SEV Rozmarýnek, Brno-Jundrov	přírodovědně-tvořivý tábor	24	
Přírodní tábor – Tajemná řásnovka	18.–22. 8. 2008	LŠ Jezírko, Bližovice n. Svitavou 97, pošta Brno-Soběšice, SEV Rozmarýnek, Brno-Jundrov	přírodovědně-tvořivý tábor	28	
Přírodní tábor – Opice zořka	18.–22. 8. 2008	SEV Rozmarýnek, Brno-Jundrov	přírodovědně-tvořivý tábor	24	
Putovní tábor – Klub přátel přírody	21.–25. 8. 2008	Rychlebské hory	přírodovědně-turistický tábor	16	
Kvíčálí puták Slovenské rudohory	22.–31. 8. 2008	Slovenské rudohory a kras	přírodovědně-turistický tábor	11	
Přírodní tábor – Bezpečným chováním proti úrazu 2	25.–29. 8. 2008	Lipka – Lipová 20, Brno	dopravní tábor	6	

4. VZDĚLÁVÁNÍ VEŘEJNOSTI

Další činností, které se věnuje většina pracovišť Lipky, jsou akce pro veřejnost. Mnohé z nich jsou určeny dospělým – například akce zaměřené na ekologické stavby, permakulturní zahradu či tvorbu z přírodních materiálů. Jiným typem akcí, především pro rodiče s dětmi, jsou svátky a tradice s nimi spjaté, například Velikonoce, Vánoce, svátek sv. Martina. Dalšími akcemi jsou oslavy či slavnosti. V roce 2008 jsme oslavili Den Země za účasti zaměstnanců ze všech pracovišť jak v Lesní škole Jezírko, jež navštívilo přes 250 dětí, tak i na Rychtě, kde se přírodovědné stezky pro děti – hlavní náplně programu – zúčastnilo téměř 100 dětí. Dále se uskutečnila oslava 10. výročí vzniku pracoviště SEV Rozmarýnek. Součástí této Zahradní slavnosti byl první ročník terénního závodu Jundrovský rygol, jehož cílem je proběhnout náročnou terénní trať a splnit několik přírodovědných úkolů na trase. Jezírko navázalo spolupráci s Ústavem šlechtění a množení zahradnických rostlin MZLU v Brně a díky tomu během většiny akcí pro veřejnost provedli zaměstnanci ústavu úpravy na stromech. Návštěvníkům ukázali zmlazovací řez a letní řez, roubování a další odborné zásahy na stromech. Dále vysadili stromy nové – hrušně, slivoně, višně a třešně – a tento výsadbový materiál zajistili ze starých odrůd.

Přehled akcí pro veřejnost v roce 2008				
Datum zahájení	Název akce	Jména lektorů	Počet účastníků	Počet dnů trvání
26. 1. 2008	Košky z proutí	Křivánková	11	2
28. 1. 2008	Stavba slaměného domu v praxi	Navrátil	33	1
8. 2. 2008	Výroba kantel	Hanzík	13	2
28. 2. 2008	Rakousko – ekol. stavby a přír. zahrady	Navrátil, Holuša, Kellnerová	16	1
8. 3. 2008	Ošatky z orobince 1	Dandová	15	1
9. 3. 2008	Ošatky z orobince 2	Dandová	13	1
20. 3. 2008	Zelený čtvrtek	Uhříčková, Siničáková, Nyklová	149	1
31. 3. 2008	Stavby z přír. materiálů v USA	Mojmír Hudec	28	1
31. 3. 2008	Přírodní stavby v USA	Hudec	20	1
5. 4. 2008	Modrotisk	Siničáková	7	1
5. 4. 2008	Textilní panenky	Czelisová	9	1
5. 4. 2008	Otevírání studánek	Kvasničková, Řeháková, Řezka a kol. Jezírka	165	1
12. 4. 2008	Ošetřování ovocných stromů	Kvasničková	8	1
18. 4. 2008	Procházka – pobytová znamení	Horká	32	1
19. 4. 2008	Den Země	Horká, Řeháková, Kvasničková a kol. Lipky	250	1
19. 4. 2008	Dne Země na Rychtě	Cikánková, Jičínská, Nejezchlebová, Chlubná	200	1
20. 4. 2008	Les čtyř ročních období	Horká	19	1
17. 5. 2008	Bylinkárna	Křivánková	11	1
17. 5. 2008	Jedlá příroda	Řezka, Smrt, Borkovcová, Vlašínová a kol. Jezírka	47	1
18. 5. 2008	10. narozeniny Rozmarýnku	Kellnerová, Plíšková, Šrom a kol. Jezírka	101	1
28. 7. 2008	Řemeslné léto I	Uhříčková, Arsenjevodá	18	7
11. 8. 2008	Řemeslné léto II	Czelisová, Arsenjevodá	22	7
3. 9. 2008	Kroužkování	Plíšková, Brázdová, Babická a kol. Lipky	82	1
28. 9. 2008	Urodilo-li se či neurodilo-li se	Nyklová, Uhříčková a kol. Lipové	37	1
4. 10. 2008	Slavnosti podzimu	Řeháková, Horká, Kvasničková a kol. Jezírka	96	1
4. 10. 2008	Permakultura	Holuša	25	1
11. 10. 2008	Sousedské dny	Horká	30	1
28. 10. 2008	Textilní medvídci a skřítki	Uhříčková	8	1
28. 10. 2008	Modrotisk	Siničáková	5	1
1. 11. 2008	S Jezirkem do přírody	Řezka, Kvasničková, Řeháková a kol. Jezírka	84	1
4. 11. 2008	Slaměné a hliněné domy v Německu	Navrátil, Dorazil	10	1
8. 11. 2008	Keramická krmítka	Siničáková	8	1
8. 11. 2008	Košičky z telefonních seznamů	Czelisová	7	1
11. 11. 2008	Sv. Martin – lampionový průvod	Chlubná, Plíšková a kol. Rozmarýnku	210	1
28. 11. 2008	Pletení adventních věnců	Marie Pachtová	25	1
28. 11. 2008	Nespoléhejte na Ježíška	Czelisová, Uhříčková	7	1
29. 11. 2008	Rozsvěcení vánočního stromku	Vágnerová	120	1
29. 11. 2008	Přírodní způsoby čištění vod	Žák, Žaková	5	1
2. 12. 2008	Malování barvami hlíny	Irena Raček	31	1
6. 12. 2008	Výrobky z kůže	Brzobohatá	2	1
6. 12. 2008	Pletení z barevného pediku	Křivánková	7	1
6. 12. 2008	Od Martina do Tří králů	Horká, Kvasničková, Libus a kol. Jezírka	84	1
8. 12. 2008	Vánoční Lipka	Nešpor, Czelisová, Nyklová, Mikula, Záhora, Slámová a kol. Lipové	158	3

Projekt Doplnění sítě environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v Jihomoravském kraji

Projekt plynule navázal na projekt Síť environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v Jihomoravském kraji realizovaný v letech 2005–2007, se kterým sdílel partnerské organizace i stejný cíl: zprostředkovat obyvatelům kraje přístup k aktuálním informacím o životním prostředí, podporovat ekologicky šetrný životní styl a pomáhat s orientací v legislativě a dotačních titulech. Toho jsme dosáhli pomocí 20 informačních míst, na které se mohou občané, místní samosprávy, školy či podnikatelé obrátit. Zprovozněn byl i podpůrný webový portál ekoradce.cz. Lipka plnila roli koordinátora projektu a realizátora části aktivit.

Projekt, jež začal v říjnu 2006, byl ukončen k 31. srpnu 2008. Kromě poradenství nabízely zapojené organizace služby veřejnosti i v dalších oblastech. Máme-li provést stručnou bilanci projektu, budeme postupovat právě po těchto programových oblastech:

Podpora práce dobrovolníků v oblasti ochrany životního prostředí – 79 dobrovolnických akcí – zejména brigád na pomoc přírodě, kterých se zúčastnilo 951 dobrovolníků, 273 dobrovolníků bylo školeny na 16 vzdělávacích akcích, vycházelo 7 dobrovolnických zpravodajů, byly vytvořeny dvojice webové stránky a vytištěny tři vzdělávací a informační materiály.

Program veřejnost a ochrana přírody – 100 exkurzí, kterých se zúčastnilo 1601 osob, na 96 přednášek a besed přišlo 1832 účastníků, akcí pro veřejnost (neperiodické akce pro širší veřejnost, například Den Země, Evropská netopýří noc apod.) bylo zorganizováno 23 a přišlo na ně 1322 účastníků. Byly vytvořeny tři výstavy, v rámci školení proběhlo 7 kurzů se 73 účastníky a byly opraveny dvě naučné stezky. Celkem bylo vydáno 16 vzdělávacích materiálů.

Ekologizace provozu veřejných budov – implementace mezinárodní certifikace Eco-Schools v ČR, práce na standardech zeleného úřadování, 31 školicích akcí, 4 tištěné materiály.

Tvorba a realizace místních Agend 21 – více než 29 akcí na podporu MA21 pro více než 391 osob, proběhly tři exkurze s 89 účastníky a 10 školení. V rámci tohoto programu byly ke zhlédnutí dvě výstavy a vydány tři publikace.

Vzdělávání profesních skupin – 10 vzdělávacích akcí zaměřených na právníky, pracovníky ve stavebnictví a místní samosprávy. O aktivitách projektu byli občané Jihomoravského kraje informováni letáčky do schránek a vznikl nový portál ekoradce.cz. Projekt byl podporován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky a ze strany Ministerstva životního prostředí byl oceněn jako příklad dobré praxe.

5. VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGŮ

Díky proškoleným pedagogům, kteří se věnují každý den dětem ve školách a školkách, se myšlenka environmentální výchovy a její naplňování šíří mnohem rychleji a cíleněji než pouhou přítomností třídy na ekologickém výukovém programu jednou za rok.

Proto je vzdělávání pedagogů od počátku důležitou součástí činnosti Lipky a jeho narůstající objem se postupně soustředí na nové pracoviště Lipky Kolej Aleše Závského. Patří sem jednak tradičně tematické semináře, terénní exkurze a konference, jednak postupně budované systematictější vzdělávání pedagogů, jehož potřeba vychází z kurikulární reformy a nutnosti uchopit environmentální výchovu ve školních vzdělávacích programech škol jako průřezové téma. Základ systému dalšího vzdělávání pedagogů, který postupně vzniká na pracovišti Kolej Aleše Závského, tvoří Specializační studium pro koordinátory environmentální výchovy ve školách, doplňují ho další koncepční a metodické semináře.

Nabídka dalšího vzdělávání směřuje k pedagogům základních, středních i mateřských škol, včetně pedagogů školních družin, zahrnuje také pedagogické pracovníky Lipky a dalších středisek ekologické výchovy.

Přehled akcí pro učitele a další dospělé podle typu účastníků v roce 2008

Typ akcí	Počet akcí	Počet dnů	Počet hodin	Počet účastníků	Počet účastníkohodin
Učitelé 1. a 2. st. ZŠ	5	5	18,5	158	750,0
Učitelé ZŠ a SŠ	24	60	499,5	635	13 433,5
Učitelé ZŠ 2. stupně	1	1	4,0	36	144,0
Učitelé MŠ Mrkvička	4	5	35,5	148	1 260,0
Vedoucí oddílů a kroužků	2	4	28,0	46	732,0
Veřejná správa	3	3	26,5	72	698,5
Neziskové organizace	2	4	46,0	58	1 604,0
Ostatní	5	5	21,0	110	480,0
Interní zaměstnanci – Školička	1	1	4,0	14	56,0
Celkem	47	88	683,0	1277	19 158,0

Přehled vzdělávacích akcí pro pedagogy a další dospělé v roce 2008

Datum zahájení	Název kurzu	Jméno lektora	Počet účastníků	Počet dnů trvání	Počet účastníkůdnů
Akce pro učitele ZŠ, SŠ a další dospělé					
14. 1. 2008	Vzdělávací seminář k projektu Ekoškola	Medek	36	1	36
22. 1. 2008	Ekologické stavby v Rakousku	Šrom	19	1	19
31. 1. 2008	Specializační studium 252 – 3. část	Máchal, Zouharová, Křivánková	26	4	104
7. 2. 2008	Co jsme zvládli a co zvrtili v ŠVP?	Zouharová, Máchal	40	1	40
15. 2. 2008	Specializační studium 253 – 3. část	Máchal, Korvasová, Křivánková	26	3	78
28. 2. 2008	Tvorba regionálních učebnic	Zouharová, Medek	12	3	36
7. 3. 2008	Lipková instruktorská škola – Lišák	Máchal, Nešpor	27	3	81
18. 3. 2008	Čtvero ročních období – jaro	Nešpor, Nykllová, Uhříčková	27	1	27
31. 3. 2008	Džbán plný kultur	Pavčina Vrbová	12	1	12
21. 4. 2008	Průřezové téma EV	Zouharová, Křivánková	36	1	36
24. 4. 2008	Environmentální výchova v ŠVP	Korvasová, Máchal, Zouharová	28	3	84
16. 5. 2008	Specializační studium 252 – 4. část	Zouharová, Máchal	26	3	78
22. 5. 2008	Specializační studium 253 – 4. část	Korvasová, Máchal	28	4	112
26. 5. 2008	Ekologické stavby Dolního Rakouska	Šrom, Kellnerová	20	1	20
28. 5. 2008	Ekologické stavby Dolního Rakouska	Šrom, Kellnerová	33	1	33
29. 5. 2008	Vzdělávací seminář k projektu Ekoškola	Anna Hubáčková, Daniela Virágová	32	1	32
2. 6. 2008	Čtvero ročních období – léto	Czelisová, Nykllová, Nešpor	15	1	15
2. 6. 2008	Školní zahrady pro EV	Kellnerová, Plišková	14	1	14
6. 6. 2008	Slavkovský a Bavorský les	Havránková, Máchal	31	3	93
20. 6. 2008	Specializační studium 252 – 5. část	Máchal, Korvasová, Medek a kol. Lipky	27	7	189
30. 6. 2008	Specializační studium 253 – 5. část	Zouharová, Máchal, Korvasová	27	7	189
7. 7. 2008	Repetitorium terénní přírodovědy	Cikánková, Horák a kol. Lipky	29	6	174
6. 9. 2008	Rakousko 2008 – permakulturní projekty	Kellnerová, Holuša	44	2	88
8. 9. 2008	Prezentace školních programů EVVO	Máchal, Zouharová, Korvasová	11	1	11
12. 9. 2008	Prezentace školních programů EVVO	Máchal, Zouharová, Korvasová	15	1	15
15. 9. 2008	Prezentace školních programů EVVO	Máchal, Zouharová, Korvasová	11	1	11
16. 9. 2008	Táborová inspirace	Nešpor, Czelisová, Uhříčková	19	1	19
22. 9. 2008	Prezentace školních programů EVVO	Máchal, Korvasová	9	1	9
29. 9. 2008	Prezentace školních programů EVVO	Máchal, Zouharová, Korvasová	9	1	9
10. 10. 2008	Lišák – podzimní setkání	Kopáčová	14	2	28
13. 10. 2008	Čtvero ročních období – podzim – živel země	Nešpor, Mikula, Uhříčková, Křivánková	14	1	14
15. 10. 2008	Pedagogická praxe a oborové didaktiky	Zouharová	40	1	40
22. 10. 2008	Úvodní seminář k Ekoškole	Cikánková, Medek	24	1	24
22. 10. 2008	Jak se učí na školách ve Škotsku	Medek	8	1	8
29. 10. 2008	Environmentální výchova ve ŠVP, pomůcky pro činnostní a terénní výuku	Zouharová	10	1	10
30. 10. 2008	EV v souladu se ŠVP, příklady dobré praxe	Zouharová, Chatrná a kol. Lipky	20	3	60
13. 11. 2008	Jihomoravská konference o ekologické výchově KONEV	Máchal, Zouharová, Medek, Šrom	148	1	148

19. 11. 2008	Průřezová témata v praxi: 4. Environmentální výchova	Zouharová	12	1	12
25. 11. 2008	Realizácia environmentálnej výchovy v školskom vzdelávacom programe	Zouharová	90	1	90
26. 11. 2008	Psaní projektů – malé dotace	Zouharová, Korvasová, Zichová, Zuchnická	22	1	22
29. 11. 2008	EV v ŠVP, zkušenosti s aplikací do praxe	Zouharová, Korvasová, Máchal, Wiltsch	10	2	20
11. 12. 2008	Čtvero ročních období – zima – živel oheň	Nešpor, Nyklová, Mikula	14	1	14
Akce pro učitele MŠ					
8. 2. 2008	5. konference o EV pro MŠ	Nešpor, Řeháková	86	1	86
29. 4. 2008	Živel voda	Řeháková, Nešpor, Řezka	16	1	16
10. 10. 2008	Exkurze do SEV Toulcův Dvůr a ekologické MŠ Semínko	Nešpor, Řeháková	28	2	56
12. 11. 2008	Ekolistky	Řeháková, Kvasničková	18	1	18

Úspěšné zakončení dvou evropských projektů

Vzdělávání dospělých, především pedagogů, na něž se Lipka dlouhodobě zaměřuje, jsme mohli v roce 2008 rozvíjet především díky dvěma zdrojům. Pokračoval projekt Kolej Aleše Závěského – programy dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků financovaný z Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu ČR. Cílem projektu byla realizace souboru vzdělávacích akcí pro učitele zaměřených na environmentální výchovu. Dále byl z projektu podpořen vznik nového pracoviště Lipky – Kolej Aleše Závěského – a rozsáhlá poradenská činnost pedagogům.

Rozsahem největší byly dva kurzy Specializačního studia k výkonu specializovaných činností v oblasti environmentální výchovy organizované v souladu s příslušnou vyhláškou Ministerstva školství, tedy v rozsahu 250 hodin vzdělávání. Ze závěrečných prací účastníků vznikl sborník na DVD a Lipka také vydala sborník nejinspirativnějších námětů tiskem. Značnému zájmu učitelů se těšily tři kurzy zaměřené na postavení environmentální výchovy ve školním vzdělávacím programu (celkem 92 účastníků). Pro pedagogy s užití odbornou profilací byly organizovány dvě letní školy s názvem Repetitorium terénní přírodovědy a dva semináře zaměřené na tvorbu a využívání regionálních učebnic. V rámci projektu byly dvě modelové učebnice sestaveny a publikovány. Do systému dalšího vzdělávání pedagogů v oblasti environmentální výchovy neodmyslitelně patří i terénní exkurze a kratší tematické semináře, díky projektu se uskutečnily čtyři. Projekt výrazně přispěl k nárůstu počtu akcí, které Lipka pořádá pro učitele, a zájem ze strany pedagogů z praxe potvrdil, že vznik specializovaného pracoviště pro tuto skupinu byl dobrým rozhodnutím. Projekt Lipka úspěšně ukončila v létě 2008.

Díky dalšímu projektu, Environmentální legislativa a dobrá praxe v činnosti podniků a institucí, podpořenému v Operačním programu Rozvoj lidských zdrojů a spolufinancovanému státním rozpočtem ČR, jsme ve spolupráci s řadou externích odborníků

a konzultantů připravili kurzy zaměřené na vzdělávání podnikatelů, lidí v neziskových organizacích a veřejné správě. Environmentální legislativa a dobrá praxe – kurz pro starosty a zastupitele obcí zahrnuje celkem šest dní vzdělávání a soustředí se na povinnosti obcí v oblasti ochrany životního prostředí a na možnosti a příležitosti, které obcím environmentálně vnímavý přístup přináší.

Lipková instruktorská škola Lišák – kurz pro vedoucí mládežnických organizací vznikla jako nabídka ekologické inspirace pro všechny vedoucí dětských kolektivů. Pilotního ročníku se zúčastnilo 26 více či méně zkušených vedoucích. Lišák se skládá ze dvou večerních a dvou víkendových setkání, součástí je také e-learning v interaktivním webovém prostředí aplikace moodle. Velkou část kurzu tvoří konkrétní metodické náměty, jak děti zaujmout. Projekt také umožnil pedagogům Lipky sepsat a vydat soubor her s ekologickou tematikou Hrajeme si na přírodu.

Jak a proč nabízet šetrné ubytovací služby je prvním uceleným vzdělávacím kurzem, který Lipka připravila pro podnikatele, konkrétně pro podnikatele v oblasti ubytovacích služeb. Celkem pět dní seminářů a exkurzí poskytne inspiraci zejména prostřednictvím příkladů dobré praxe, nabídne možnosti ekologizace ubytovacích služeb, které mohou prospět jak přírodě, tak podnikání. Projekt Lipka úspěšně ukončila na jaře 2008.

Informační systém pro pedagogy ZŠ a SŠ

181 škol / 7 rozesílek

Lipka se již tradičně podílela v roce 2008 na celostátním programu „Metodika a realizace komplexní ekologické výchovy“ (M. R. K. E. V.), jež zastřešuje Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina. Realizace programu spočívá v péči o síť základních a středních škol se zájmem o environmentální výchovu Mrkev a poskytování informačních a metodických materiálů školám v této síti. Informační materiály, publikace, pozvánky na odborné semináře a časopis pro ekogramotnost Bedrník byly v roce 2008 rozeslány v sedmi poštovních rozesílkách do 181 škol, školských zařízení a středisek ekologické výchovy; aktuální informace byly pak elektronickou formou zprostředkovávány v průběhu celého roku. V Jihomoravském kraji bylo do sítě Mrkev zapojeno asi čtvrtina škol.

Kromě rozesílek poskytuje Lipka pedagogům konzultace z oblasti EVVO. Těto nabídky využilo 98 pedagogů. Dotazy se týkaly především námětů a pomůcek pro environmentální výchovu ve školní i mimoškolní činnosti, řízení organizace, zařazování průřezového tématu environmentální výchova do školního vzdělávacího programu, energetických úspor, psaní projektů a získávání finančních prostředků, zacházení s odpady v Jihomoravském kraji, přírodních zahrad, učeben v přírodě a získávání kontaktů na organizace zabývající se environmentální výchovou a ochranou přírody v České republice.

V listopadu 2008 se konal pedagogům základních a středních škol určený devátý ročník Konference o ekologické výchově KONEV. Konference na téma Děti ve městech a obcích se zúčastnilo 160 učitelů z celého Jihomoravského kraje, představitelé neziskových organizací a zástupci státní správy. Jako každý rok bylo konání konference finančně podpořeno Jihomoravským krajem.

Specializační studium pro koordinátory EVVO

V podzimních měsících roku 2008 byl úspěšně zakončen druhý a třetí běh Specializačního studia pro koordinátory EVVO na školách. Pětapadesát jeho účastníků absolvovalo Lipkou organizovaných a zajišťovaných 250 vyučovacích hodin studia. Toto penzum hodin je podmínkou získání kvalifikačních předpokladů pro výkon specializované činnosti v oblasti environmentální výchovy, kterou ve školách vykonávají koordinátoři EVVO. Studium pedagogové zakončili obhájením závěrečné práce a zkouškou před odbornou komisí. Tematické okruhy studia jsou závazně stanoveny Standardem dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v EVVO, vydaným MŠMT v roce 2005.

Každé z pěti studijních soustředění (týdenní zahajovací, týdenní závěrečné, mezitím tři víkendová v průběhu roku) se konalo na jiném místě. Účastníci se tak mimo náročný studijní program seznámili s pestrou nabídkou ekologických středisek v České republice, zkoumali jejich specifika a do vlastní školy si odnesli nejrůznější nápady z výukových prvků, interiérů i samotných výukových programů středisek a někteří si zde rovnou domluvili návštěvu pro svoji školu.

Kromě pomoci v uskutečňování kurikulární reformy je podstatným cílem specializačního studia také zvýšení ekologické kultivovanosti a podpora osvojování ekologicky příznivějších způsobů života našimi frekventanty. Vzhledem k tomu, že v roce 2009 reforma postupuje do gymnázií a středních odborných škol a neustále se hlásí noví a noví zájemci o toto studium, doufáme, že jim v roce 2009 či 2010 budeme moci vyhovět a otevřít další běhy specializačního studia.

Péče o mateřské školy

V únoru 2008 se konala 5. krajská konference o ekologické výchově v mateřských školách Mrkvička s úctyhodným počtem 86 účastníků. Tématem byly školní projekty, pro účastníky byl připraven dopolední blok příspěvků a tři odpolední diskusní dílny. V uplynulém roce jsme pro pedagogy MŠ připravili dva metodické semináře. Novinkou byla dvoudenní exkurze, napoprve jsme si v říjnu prohlédli SEV Toulcův dvůr a ekologickou MŠ Semínko v Praze.

Dále jsme připravili plakát s nabídkou vzdělávacích akcí pro učitele MŠ a s informacemi o službách, které poskytuje síť mateřských škol Mrkvička, jejíž je Lipka koordinátorkou. Plakát byl spolu s nabídkou ekologických výukových programů nabízených Lipkou během srpna rozeslán do všech samostatných jihomoravských mateřských škol s cílem informovat zejména dosud nezasíťované MŠ.

Lipka se také zapojila do projektu Mrkvička na celorepublikové úrovni, koordinovaného SSEV Pavučina. Převzala roli krajského koordinátora pro Jihomoravský kraj. Během roku jsme v rámci tohoto projektu rozeslali tři čísla informačního bulletinu a metodické materiály.

Stáže, praxe, následky

Lipka je průběžně otevřena všem zájemcům o praktickou ekologickou výchovu. Nabídky vlastního vzdělávání na Lipce využívají stážisté, účastníci odborných exkurzí a praktikanti z nejrůznějších koutů Čech, Moravy i Slovenska – kolegové ze středisek ekologické výchovy sdružených v Pavučině, studenti učitelských a sociálních oborů. V průběhu roku jsme poskytli stovky drobných i obsažných konzultací týkajících se ekologických námětů do výuky, činnosti zájmových kroužků, diplomových a seminárních prací, ekologického poradenství, ochrany přírody, organizace a financování apod.

6. VYSOKOŠKOLSKÁ VÝUKA

181 akcí pro vysokoškolské studenty / 209 dnů / 769 hodin / 2769 studentů

Lipka je již deset let fakultním školským zařízením Pedagogické fakulty brněnské Masarykovy univerzity. Oproti loňskému roku objem vysokoškolské výuky pro PedF MU opět vzrostl. V roce 2008 probíhala nadále výuka Praktika ekologické výchovy pro posluchače učitelství 1. stupně ZŠ a Praktikum ekologické výchovy pro posluchače oboru Rodinná výchova.

Další předměty pro PedF MU s převážně biologickým zaměřením s environmentálními přesahy pod novými názvy a kódy probíhaly v obou semestrech. Přibýly další nepovinné předměty v úzké spolupráci s Rychtou Krásensko, kde se studenti zapojili do přípravy a realizace oslav Dne Země. V jarním semestru byl otevřen kurz Environmentálního vzdělávání pro studenty Fakulty sociálních studií. Pokračovala i spolupráce Michala Medka s Filozofickou fakultou Masarykovy univerzity. Lipka zajišťovala v podzimním semestru blokovou výuku Ekologické výchovy pro Katedru sociální pedagogiky a Katedru rodinné výchovy a výchovy ke zdraví. Velmi se osvědčila spolupráce nadaných studentů s odborníky ze škol formou takzvaných ekopraxí, jejichž garantkou a hybatelkou je Dáša Zouharová.

Nadále probíhala výuka na Přírodovědecké fakultě UP v Olomouci, kde vyučuje Aleš Máchal budoucí učitele a environmentalisty předmět Didaktika péče o životní prostředí. Lesní škola Jezírko úzce spolupracuje s Mendelovou zemědělskou a lesnickou univerzitou v Brně, pro jejíž studenty zajišťuje Pavlína Horká předmět Výchova k ochraně přírody a krajiny. Jezírko také připravilo speciální pětidenní program pro studenty 4. a 5. ročníku Fakulty přírodních věd Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre a na Rychtě proběhl environmentální kurz v angličtině pro studenty Sheffield Hallam University. Celkem Lipka zajišťovala řádnou výuku třiačtyřiceti předmětů na osmi katedrách pěti fakult tří vysokých škol a nepravidelnou výuku pro další dvě zahraniční univerzity.

Součástí přípravy budoucích pedagogů je také vedení diplomových a ročníkových prací, resp. psaní posudků pedagogy Lipky.

Počty akcí a přehled předmětů u jednotlivých vysokých škol v roce 2008					
Škola	Počet akcí	Počet dnů trvání	Počet hodin trvání	Počet účastníků	Počet účastníkůhodin
Pedagogická fakulta MU	136	153	534,0	2006	10 939
Aplikovaná ekologie (RV2MP_1AEK)	3	5	28,0	49	641
Živá neživá příroda 1 (ZS1BP_ZNC1)	7	7	14,0	91	182
Živá neživá příroda 3 (Bi1BP_ZNC3)	5	5	23,0	52	206
Živá neživá příroda 3 (Bi1BK_ZNC3)	1	1	4,0	14	56
Praktikum k environmentálnímu vzdělávání (B11MP_ENV2)	8	8	46,0	153	899
Praktikum k základům envirovzdělávání 1 (Bi2BP_AEKC)	32	32	68,0	552	1 312
Praktikum k základům envirovzdělávání 2 (Bi2BP_ABZP)	19	19	39,0	244	507
Úvod do pěstitelských prací (Bi2BP_UPCH)	1	1	7,0	8	56
Komplexní zahraniční cvičení v terénu (Bi2MP_KZCT)	1	9	92,0	41	3 772
Environmentální edukace v sociální pedagogice (SV4BK_EKOP)	2	2	11,0	38	215
Současné pojetí env. edukace v evrop. dimenzi (SV4BP_EKOP)	5	5	25,5	105	540
Praktikum k env. vzděl. a pěst. 1 (Bi1MP_ENV1)	5	5	27,5	88	459
Praktikum z pěstitelství (Bi1BK_PEST)	3	3	10,0	31	108
Praktikum z aplikované ekologie I. CV	21	21	42,0	235	470
Praktikum environmentální výchovy (PEV)	3	7	52,0	26	444
Praktikum ekologické výchovy 1 (PEV 1)	17	24	83,0	283	1 505
Environmentální výchova	10	12	49,0	295	2 793
Nepravidelná výuka	8	12	26,0	52	106
Ekologická praxe (ZS1BP_EVPr)	4	4	8,0	25	49
Fakulta sociálních studií MU	10	11	38,0	129	492
Praktika ekologické a globální výchovy	3	4	28,0	62	548
Filozofická fakulta MU	8	9	41,0	118	746
Soudobá témata ekologické výchovy (PG14B9)	5	5	13,0	56	162
MZLU v Brně	9	9	37,0	80	336
Výchova k ochraně přírody a krajiny (VOPK_P)	5	5	21,0	63	268
PřF UP Olomouc	16	20	104,0	232	1 268
Základy didaktiky péče o životní prostředí (ZDPZP)	6	6	24,0	108	432
Základy didaktiky environmentální výchovy (ZDEV)	7	7	28,0	98	392
Fakulta přírodních věd UKF v Nitře	1	5	2,0	25	50
Sheffield Hallam University	1	2	13,0	179	2 327
Celkem	181	209	769,0	2 769	16 158

7. FINANCOVÁNÍ A HOSPODAŘENÍ ORGANIZACE

Konečná rozvaha					
AKTIVA	2004	2005	2006	2007	2008
1. Hmotný investiční majetek					
– Stroje a zařízení	1 606 720	3 729 310	4 282 958	2 030 080	1 541 540
– Budovy	450 160	10 952 400	11 046 529	11 471 170	11 122 600
– Pozemky	1 345 260	6 303 180	6 303 180	6 303 180	6 303 180
– nedokončené investice	0	0	0	1 920 670	7 986 790
HIM celkem	3 402 140	20 984 890	21 632 667	21 725 100	26 954 110
2. Obežná aktiva					
– Pohledávky	363 180	345 140	119 654	1 451 910	59 880
– Materiál na skladě	13 060	56 170	54 852	103 730	196 460
3. Finanční majetek					
– Pokladna	74 220	74 820	75 206	143 520	171 310
– Bežný účet	3 730 800	1 845 730	7 311 850	4 730 610	7 989 260
– Cenniny			150		850
4. Přechodné účty ak.	0	0	4 866	5 930	30 240
Obežná aktiva celkem	4 181 260	2 321 860	7 566 578	6 435 700	8 447 200
AKTIVA CELKEM	7 583 400	23 306 870	29 199 245	28 160 800	35 401 310
PASIVA	2004	2005	2006	2007	2008
VLASTNÍ ZDROJE					
1. Majetkové fondy					
– fond dlouhodobého majetku	3 402 150	20 985 010	21 632 666	21 725 100	26 954 110
Celkem	3 402 150	20 985 010	21 632 666	21 725 100	26 954 110
2. Finanční fondy					
– fond odměn	24 000	32 000	31 999	35 000	35 000
– fond sociální	63 920	59 320	91 413	98 910	102 790
– fond rezervní	392 490	313 120	131 850	182 240	326 100
– fond reprodukce inv. majetku	107 860	68 410	670 311	619 080	1 957 490
finanční fondy celkem	588 270	472 850	925 573	935 230	2 421 380
3. Hospodářský výsledek	41 260	9 390	53 388	283 810	173 000
CIZÍ ZDROJE					
1. Krátkodobé závazky					
– závazky z obchodního styku	799 590	714 020	5 380 970	3 681 950	890 170
– závazky k zaměstnancům	217 670	148 530	166 621	164 520	150 500
– závazky k soc. zabezpečení	308 480	268 730	346 524	282 710	430 070
– daňové závazky	94 440	93 100	91 572	76 820	110 830
Vyrovnaní se SR	2 055 580	493 360	214 834	802 830	4 052 200
Jiné závazky			252 842		
Celkem	3 475 760	1 717 740	6 453 093	5 008 830	5 633 770
2. Dohadné účty pasivní	75 980	121 890	134 525	207 830	219 050
PASIVA CELKEM	7 583 420	23 306 880	29 199 245	28 016 080	35 401 310

Přehled výnosů a nákladů										
VÝNOSY	2004		2005		2006		2007		2008	
	Kč	%	Kč	%	Kč	%	Kč	%	Kč	%
Provozní dotace od ÚSC	8 200 000	69	11 288 000	77	9 986 000	61	11 405 000	49	10 613 875	43
z toho:										
– mzdové náklady a OPPP	5 076 000		5 736 000		5 504 000		3 406 000		1 758 000	
– zákonné pojištění	1 843 000		2 121 000		2 034 000		1 257 000		615 000	
– ONIV a dotace na provoz	1 281 000		4 120 000		2 448 000		6 742 000		8 240 875	
Výnosy z vlastní činnosti	3 341 631	28	3 416 050	21	4 254 186	26	5 445 968	24	6 256 564	25
z toho:										
– tržby z prodeje zboží	25 847		32 830		41 011		147 520		235 498	
– tábory, kurzy, zájezdy	996 217		1 098 200		1 745 926		2 511 507		2 821 555	
– výukové programy	1 048 624		1 178 827		1 618 209		1 962 715		2 097 949	
– služby, doplňková činnost	371 348		134 611		200 408		141 379		288 360	
– příprava stravy	520 646		575 000		648 632		682 847		813 202	
Ostatní výnosy celkem	296 913	3	1 991 400	2	2 095 053	13	6 410 624	28	7 949 052	32
z toho:										
– použití fondů	57 746		139 330		48 914		4 200		145 901	
– úroky	1 129		1 010		617		1 213		755	
– tržby z pronájmu	31 300		15 200		50 008		90 748		78 230	
– dotace na obce	205 000		1 626 130		252 000		357 000		242 000	
– dotace nadační	0		0		10 000		16 000		24 800	
– ostatní výnosy	1 738		9 740		4 037		56 985		1 639 901	
– projekty ESF	0		0		1 729 477	11	5 884 478	25	5 817 465	23
VÝNOSY CELKEM	11 838 544	100	16 695 450	100	16 335 239	100	23 261 592	100	24 819 491	100
NÁKLADY	2004		2005		2006		2007		2008	
	Kč	%	Kč	%	Kč	%	Kč	%	Kč	%
Spotřeba materiálu	1 749 928	15	3 221 020	19	2 066 932	13	3 468 737	15	2 599 508	11
Spotřeba energie	212 341	2	259 350	2	350 115	2	357 336	2	365 437	1
Nákup zboží	21 327	0	25 760	0	33 685	0	144 196	1	164 136	1
opravy a udržování	47 603	0	102 630	1	78 767	1	154 681	1	81 947	0
Cestovné	103 359	1	174 340	1	218 068	1	260 784	1	312 338	1
Ostatní služby	2 041 857	17	3 319 320	20	2 759 331	17	5 436 013	24	5 513 237	22
Mzdové náklady	5 172 722	44	6 591 880	40	7 216 637	44	8 983 738	39	9 615 221	39
Zákonné sociální pojištění	1 812 232	15	2 267 150	14	2 543 685	16	3 257 550	14	3 405 151	14
Odpisy	211 525	2	589 500	4	851 133	2	818 370	4	837 114	3
Jiné státní náklady	424 391	3	135 100	0	163 498	1	96 378	1	1 752 103	7
NÁKLADY CELKEM	11 797 285	100	16 686 050	100	16 281 851	100	22 977 738	100	24 646 492	100
Hospodářský výsledek	41 259		9 407		53 388		283 809		172 999	

V roce 2008 pokračovaly změny ve struktuře financování Lipky. Prostředky na přímé náklady, které nám v roce 2006 pokryly 26,43 úvazku, se po změně financování středisek volného času snížily na 15,43 úvazku na rok 2007 a na 7,89 úvazku v roce 2008. Část chybějících prostředků na platy nám zajistil Jihomoravský kraj v dotaci na provoz, část jsme financovali z projektů Evropského strukturálního fondu a některé úvazky jsme platili z vlastních příjmů.

V dotaci na provoz z Jihomoravského kraje jsme kromě prostředků na platy obdrželi peníze k zajištění několika úkolů Akčního plánu koncepce EVVO, a to například na semináře a konference o environmentální výchově pro učitele MŠ, ZŠ, SŠ a vychovatele školních družin, Den Země na Jezírku, zavedení certifikace Eco-Schools v České republice apod. V dotacích od Statutárního města Brna jsme získali peníze na energie, na projekt „Přírodní zahrada – osvěta veřejnosti“ na pracovišti Rozmarýnek a od Odboru kultury na divadelní představení R. Ú. S. Akademického insitního divadelního souboru. Nadace Partnerství nám poskytla prostředky na výsadbu stromů v okolí pracoviště Rychta Krásensko.

V roce 2008 končily projekty ESF „Doplnění sítě environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v JMK“, „Kolej Aleše Závského – programy dalšího vzdělávání“ a „Environmentální legislativa a dobrá praxe v činnosti podniků a institucí“. Prostředky z těchto dotací nám umožnily kromě zajištění výstupů projektů (semináře, školení, poradenství atd.) vybavit kanceláře našeho vznikajícího pracoviště Kolej Aleše Závského a pokrýt platy pro zaměstnance Koleje a některých provozních pracovníků.

V srpnu 2008 začaly stavební práce na přestavbě budovy Kamenná 20, kam se po kolaudaci nastěhuje pracoviště Kolej Aleše Závského. Na stavbu jsme obdrželi dotace od Státního fondu životního prostředí ČR a Jihomoravského kraje.

Přehled vybraných pedagogických činností Lipky za léta 1998–2008 (výťah z výkazů zpracovávaných pro Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina)

837 jednodenních výukových programů / 2678,8 hodin výuky / 18 835 účastníků

34 pobytových výukových programů / 146 dnů – 764 hodin výuky / 831 účastníků

194 jednodenních vzdělávacích akcí / 685 hodin výuky / 3106 účastníků

22 pobytových vzdělávacích akcí / 87 dnů – 671,5 hodin výuky / 652 účastníků

AKCE	vzdělávací programy pro děti a mládež						vzdělávací akce pro pedagogické pracovníky			
	denní			pobytové			denní		pobytové	
	MŠ	ZŠ	SŠ	MŠ	ZŠ	SŠ	stud.	uč.	stud.	uč.
Počet akcí										
1998	–	202	13	–	–	–	39	35	7	3
1999	–	251	1	–	–	–	54	43	8	10
2000	–	276	25	–	–	–	52	19	4	1
2001	–	269	7	–	–	–	42	24	4	9
2002	–	338	8	–	10	4	99	15	5	3
2003	–	362	37	–	13	6	99	14	6	2
2004	8	453	23	–	14	4	142	20	4	13
2005	52	555	61	–	7	16	146	20	4	13
2006	31	641	53	–	10	13	206	20	6	5
2007	52	655	38	–	17	14	20	184	12	6
2008	75	728	34	–	15	19	172	22	9	13
Počet účastníků										
1998	–	4 444	286	–	–	–	796	491	247	108
1999	–	5 522	22	–	–	–	771	664	149	331
2000	–	6 072	167	–	–	–	750	424	70	40
2001	–	5 764	154	–	–	–	640	530	85	226
2002	–	7 281	223	–	278	107	1 519	403	144	119
2003	–	8 068	1 076	–	326	169	1 842	357	19	66
2004	131	9 720	596	–	357	110	1 789	359	107	140
2005	910	12 294	1 559	–	150	438	2 360	520	94	159
2006	775	14 653	2 207	–	244	328	3 506	674	116	128
2007	1 316	15 150	859	–	442	372	578	2 603	329	56
2008	1 794	16 319	722	–	362	469	2 433	673	334	318
Hodin výuky										
1998	–	555,00	36,00	–	–	–	117,00	105	216,00	144,00
1999	–	690,00	3,00	–	–	–	162,00	129	136,00	328,00
2000	–	759,00	25,00	–	–	–	156,00	57	80,00	24,00
2001	–	768,00	21,00	–	–	–	126,00	72	88,00	272,00
2002	–	1 271,00	141,00	–	280	116,00	294,00	74	71,00	47,00
2003	–	1 005,00	91,00	–	305	161,00	288,00	68	208,00	34,00
2004	18,00	1 334,00	68,00	–	354	104,00	228,00	64	161,00	1 174,00
2005	117,50	1 705,50	208,50	–	182	401,50	365,00	87	102,00	180,00
2006	80,50	1 973,50	188,50	–	254	319,00	691,50	73	309,00	164,00
2007	139,00	1 988,75	117,25	–	280	318,00	587,75	95	388,50	117,50
2008	223,00	2 334,55	121,25	–	372	392,00	570,00	115	225,00	446,50

8. PODĚKOVÁNÍ

Za pomoc a podporu v roce 2008 velmi děkujeme především těmto lidem a institucím:

RNDr. Libor Ambrozek, Mgr. Martin Ander, Ph. D., Ing. Milan Appel, Mgr. Václav Božek, Mgr. Zuzana Buchtová, † Mgr. Květoslava Burešová, Mgr. Petr Daniš, Mgr. Lenka Daňková, PhDr. Petr Dolejský, JUDr. Ivan Dorovský, Ing. Jana Drápalová, Mgr. Arnošt Drbušek, Ing. Andrea Dvořáková, Lubomír Ďadan, PaedDr. Roman Fabiánek, RNDr. Pavel Faltýsek, Ph. D., Ing. Jiří Fridrich, RNDr. Yvonna Gailly, CSc., Ing. Tomáš Havlíček, prof. Ing. Jaroslav Hlušek, CSc., Ing. Václav Horák, doc. PaedDr. Hana Horká, CSc., Ing. Bc. Anna Hubáčková, DrSc., Ing. Jaroslav Chalupník, Mgr. et Mgr. Hana Chalupská, Ing. arch. Helena Chvilová, Ing. Jiří Ištvan, Mgr. Václav Izák, Mgr. BcA. Vít Janeček, Ing. Karel Jech, Mgr. Martin Jelínek, Ing. Hedvika Jermanová, RNDr. Naďa Johannisová, Ph. D., Ing. Stanislav Juránek, Mgr. Jakub Kašpar, Ing. Tomáš Kažmiersky, RNDr. Olga Kopcová, Ph. D., RNDr. Vlastimil Kostkan, Ph. D., RNDr. Jiří Kulich, JUDr. Hana Kulichová, Ing. Petr Laštůvka, PhDr. Zuzana Ledererová, prof. RNDr. Hana Librová, CSc., doc. Ing. Petr Maděra, Ing. Milan Machálek, Ing. Jaroslav Martinek, Ing. Pavel Mauer, Ing. Tomáš Mitáček, Dana Mitisková, Michal Navrátil, prof. Ing. Jindřich Neruda, CSc., doc. dr. Jiří Němec, Ph. D., Mgr. Hynek Nespěšný, doc. RNDr. Pavel Nováček, Mgr. Miroslav Novák, RNDr. Josef Pavelka, Ing. arch. Lucie Pohanková, JUDr. Hana Poláková, Ing. Marek Polák, Blanka Ponižilová, Mgr. Lucien Rozprým, CSc., Ing. Jana Soběslavská, Ing. Dana Stodolová, Mgr. Emilie Strejčková, Ing. Vít Synek, Hana Šiblová, RNDr. Miloš Šifalda, Ing. Monika Špačková, Ing. arch. Martin Špillar, CSc., Ph. D., Milan Štefanec, RNDr. Leoš Štefka, Ing. arch. Zdeněk Tihelka, Mgr. Lubomír Tichý, Ph. D., RNDr. Dana Tomášová, PaedDr. Karel Tomek, Mgr. Zdeňka Tůmová, Ing. Radek Tyllich, Ing. Zbyněk Ulčák, Ph. D., Ing. Martin Vaněček, Jaroslava Vaňková, Ing. Milan Venclík, Ing. Helena Vlašínová, Ph. D., RNDr. Mojmír Vlašín, Mgr. Zbyněk Zavadil, RNDr. Jozef Zetěk

Českomoravský cement, a. s., nástupnická společnost
Katedra environmentálních studií Fakulty sociálních studií
Masarykovy univerzity
Katedra ekologie a životního prostředí Přírodovědecké fakulty
Univerzity Palackého v Olomouci
Katedra ekologie a environmentalistiky Fakulty přírodních
vied Univerzity Konštatína Filozofa v Nitre
Lesy České republiky, s. p., Hradec Králové
Městská část Brno-střed
Ministerstvo životního prostředí ČR
Nadace Partnerství
Obec Krásensko
Odbor školství, mládeže a tělovýchovy Magistrátu města Brna
Odbor životního prostředí Magistrátu města Brna
Odbor životního prostředí KrÚ Jihomoravského kraje
Odbor školství KrÚ Jihomoravského kraje
RIGI Hradčany
Městská část Brno-Jundrov
Pozemkový spolek Hády
Pavučina – Sdružení středisek ekologické výchovy

Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity
Rezekvítek – sdružení pro ekologickou výchovu a ochranu
přírody
Základní škola v Podomí
Státní fond životního prostředí ČR
Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně
Školní lesní podnik Masarykův les Křtiny
Ekologický institut Veronica
NESEHNUTÍ
Hnutí DUHA
EkoCentrum Brno
Vzdělávací a informační středisko Bílé Karpaty
Chaloupky – školská zařízení pro zájmové a další vzdělávání
Centrum ekologické výchovy Pálava
Sluňákov – centrum ekologických aktivit města
Olomouce, o. p. s.
SEVER Horní Maršov
Společnost pro Fair Trade
Sluneční brána, s. r. o.

Zaměstnanci Lipky v roce 2008

Podporují nás rovněž i naše zaměstnankyně na mateřské dovolené Mgr. Eva Kazdová, Mgr. Jana Halúzová, Mgr. Ivana Plíšková, Mgr. Světlá Froncová, Bc. Pavlína Veselá, Mgr. Lenka Šimková, Mgr. Hana Mikulicová, Mgr. Romana Korbářová, jakož i ostatní „lipkové“ maminky.

Vzpomínku a poděkování za celoživotní práci chceme věnovat jedné z nejdůležitějších osobností české a slovenské environmentální výchovy, která nás v roce 2008 opustila, Mgr. Květoslavě Burešové.

Za Lipku Mgr. Hana Korvasová

Lipka – školské zařízení pro environmentální vzdělávání, Brno, Lipová 20
tel. 543 211 264, lipka@lipka.cz; www.lipka.cz

Vydala Lipka – školské zařízení pro environmentální vzdělávání, Brno, Lipová 20 v roce 2009.

Fotografie archiv Lipky.

Autoři textů a tabulek zaměstnanci Lipky, redakce Kateřina Havránková a Hana Korvasová.

Sazba a grafika Miroslav Švejda.

Tisk Arch, spol. s r. o. – polygrafické práce, Brno

